

C-UPPSATS
10 poäng

Resursskolans betydelse -för eleverna

The importance of special schools for troublesome students

Författare:
Christina Pettersson Margareta Petersson
Sociala omsorgsprogrammet
Institutionen för hälsovetenskaper

Datum för examination:050610
Handledare: Ingela Olsson
Examinator: Lars Harrysson

Abstract

Students who regularly cause trouble in school, how can they learn anything? That is what we asked ourselves after having visited a special school for “troublesome students” (in Swedish resursskola). Our main purpose has been to find out how these students have experienced the help they have been given in those schools.

We have interviewed students, parents and a social worker in order to find out if the alternative pedagogical methods used by those schools give the students better opportunities to perform their schoolwork. The interviews have been made two or three years after the end of their studies in compulsory school (grade 9). We have used a qualitative method with semi structured interviews and also an evaluation model. The students have negative experiences of the years they spent in ordinary schools but in this special environment they have managed to finish their studies and have even become qualified to continue their studies in upper secondary school. The relationship between teachers, students and parents was good. Cooperation is of vital importance for these students. Our knowledge about their problems will certainly be useful in our future social work.

Keywords: students, school, cooperation, evaluation, social work, relationship, alternative pedagogical methods

Förord

Vi vill tacka vår handledare Ingela för värdefull rådgivning och stötning genom arbetsprocessen. Tack för uppmuntran och feedback du har givit oss samt din förmåga att samla in oss när vi velat flyga i väg. Ett stort tack till socialpedagogen för hennes medverkan till kontaktförfarandet till våra informanter samt möjligheten hon gav oss att nyttja resursskolans lokaler för intervjutillfällena. Vi vill även tacka våra informanter som möjliggjort vår studie genom att bidra med sina kunskaper och personliga erfarenheter. Vidare vill vi tacka Kommunal Blekinge som bidragit med lokalutrymme så att vi kunnat bredda ut oss, tillgången av tavlor, blädderblock och kaffe under vårt resultat och analysarbete. Samt ett stort tack till Brita för att hon gång på gång har läst om vårt material och rätta våra stavfel. Även ett tack till de vänner vi har som ställt upp med ovärderlig datatekniska kunskaper och hjälpen med den engelska korrekta översättningen, tack Liselotte och Gunilla. Sist men inte minst vill vi tacka våra respektive familjer som visat förståelse och hänsyn för att vi befunnit oss till en stor del i vår egen "lilla värld", en värld som för har varit en glädjande kunskaps källa.

Christina Pettersson   Margareta Petersson

Innehåll

Inledning.....	6
Syfte.....	9
Frågeställning.....	9
Litteraturgenomgång.....	10
Styrdokument inom skolväsendet.....	10
Skollagen.....	10
Skolans mål.....	10
Historik skoldaghem/resursskola.....	11
Definitioner av betydelser för studien.....	11
Beskrivning av studiens resursskola.....	12
Principer som resursskolan arbetar efter.....	13
Tidigare forskning.....	13
Skoldaghem.....	15
Segregering kontra integrering.....	15
Inklusion eller exklusion av elever som behöver extra stöd.....	16
Teoretiska utgångspunkter.....	16
Rollteori.....	17
KASAM.....	17
Metod.....	18
Tillvägagångssätt.....	19
Urval.....	20
Genomförande.....	21
Vår forskningsprocess.....	22
Etiska övervägande.....	23
Resultat.....	24
Elevens upplevelse från hemskolan.....	24
Skolmiljön/hemskolan.....	24
Lärosituationen/hemskolan.....	25
Måluppfyllelse/hemskolan.....	25
Relation till lärarna/hemskolan.....	25
Relation till kamrater/hemskolan.....	26
Kontakten mellan hemskola och hemmet.....	26
Elevens upplevelse av/omkring skolbytet.....	26
Elevens upplevelser från resursskolan.....	27
Skolmiljön/resursskolan.....	27
Lärosituation/resursskolan.....	28
Måluppfyllelse/resursskolan.....	28
Relation lärare/resursskolan.....	29
Relation kamrater/resursskolan.....	29
Kontakten mellan resursskolan och hemmet.....	30
Elevernas uppfattning av vad resursskolan betytt för dem.....	30
Kunskaper och färdigheter.....	30
Föräldrarnas upplevelseperspektiv av sina barns skolgång på hemskolan.....	31
Skolmiljön/hemskolan.....	31
Lärosituationerna/hemskolan.....	33

Måluppfyllelse/hemskolan.....	33
Relation lärare/hemskolan.....	33
Relation till kamrater/hemskolan	34
Kontakten mellan hemskolan och hemmet	34
Föräldrarnas uppfattning omkring sina barns skolbyten.....	35
Föräldrarnas uppfattningar av barnens upplevelser av bytet.....	35
Föräldrarnas upplevelseperspektiv av sina barns skolgång på resursskolan.....	36
Skolmiljön/resursskolan	36
Lärosituation/resursskolan.....	36
Måluppfyllelse/resursskolan.....	37
Relation till lärare/resursskolan	38
Relation kamrater/resursskolan	38
Kontakten mellan hemmet och resursskolan.....	38
Föräldrarnas uppfattningar av resursskolans betydelse för deras barn.....	39
Kunskap och färdigheter.....	39
Resursskolans perspektiv av elevernas process från hemskola till resursskola.....	40
Ur yrkesverksam socialpedagogs perspektiv	40
Skolmiljö.....	40
Lärosituationen och relation till lärare	42
Kontakten mellan resursskolan och hemmet.....	43
Måluppfyllelse och Betydelse.....	44
Klaras sammanfattning av eleverna.....	44
Diskussion och analys av resultat.....	46
Hemskola.....	46
Bytet av skola	48
Resursskolan.....	48
Sammanfattning av analys/resultat.....	50
Slutord.....	51
Referens	52
Rapporter.....	53
Bilaga 1	Samtycke och informations brev
Bilaga 2	Frågeguide för elever
Bilaga 3	Frågeguide till föräldrar
Bilaga 4	Frågeguide till socialpedagog
Bilaga 5	Logisk utvärderings modell
Bilaga 6	Författarnas arbetsfördelning

Inledning

Vi är två studenter som har blivit inspirerade till att göra en studie om en resursskolas betydelse för elever som har avslutat sina högstadies utbildningar på en sådan skola. Bakgrunden till detta är erfarenheter som en av oss har fått under sin praktik på en resursskola för högstadieelever och den andra av oss gjorde ett studiebesök på samma skola. Vid studiebesöket hände olika saker som väckte vårt intresse för resursskolans betydelse för eleverna.

Eleverna som befann sig på skolan var en orolig grupp, högljutt verbala och språket könsfixerat. Skor flög i luften och någon stod och eldade på ett hushållspapper och slängde ut det genom fönstret. I samband med en samhällskunskaps lektion i tv rummet såg vi att eleverna gärna satt nära varandra och på varandra. De småslog, kramades, knuffades och jargongen var hård men hjärtlig. Detta uppfattade vi som ”se mig, rör mig, jag finns” det vill säga kontakt och bekräftelse behov. Denna förförståelse formade våra ”naiva teorier” dvs. våra föreställningar om oss själva hur vi fungera som människor och våra föreställningar om hur andra människor fungerar (Olsson 1998). Vid ett senare tillfälle uttryckte en i personalgruppen en tanke ”man undrar ju ibland om man gör rätt eller fel som håller på med det här”. I en diskussion vi hade framkom det att personalen funderat ifall det arbetet personalen på resursskolan utförde var på gott eller ont för eleverna på längre sikt. Personen menade i fall det var bra eller dåligt att exkludera eleverna från sin vanliga miljö till något avsides och eget. Diskussionen handlade om att resursskolan inte erbjöd eleverna ”någon normal referensram” i skolmiljön att rätta sig efter. Detta gällde i samband med kamratrelationerna. Vi har även haft kontakt med annan liknande verksamhet där personal uttryckt spontant ”vi gör ont för eleverna”. Våra tankar landade med detta i bakgrunden ”hur lätt kan det vara att uppträda och uppföra sig vad som anses normalt i en miljö som vi uppfattar turbulent”.

Händelserna från studiebesöket, praktiktiden och egna erfarenheter gav oss en förförståelse om elevernas situation på skolan. Våra egna erfarenheter grundar sig från våra egna barns skolgång. Vi har var sitt barn som har upplevt utanförskap och mobbing i sina respektive skolor. Vi anser att skolan inte har velat se att det funnits problem för våra barn. Vi upplevde att skolan tillskrev barnen problemen. För ett av barnen hade problemen pågått från första klass allt eftersom tiden gick blev problemen värre. Barnet gick i en lågstadiesklass som var mycket störig och stökig. Läraren hade inte kontroll över lärosituationerna och eleverna gick in och ut genom fönstrena som de ville under lektionerna. Tidigare hade två av eleverna i klassen bytt skola på grund av skolmiljöns turbulens. I

årskurs tre upplevde jag (en av författarna) att jag inte kunde acceptera förhållandena längre utan bad att få ta del av skolans mobbingplan, svaret blev ”varför det, här på skolan förekommer ingen mobbing”. Efter ytterliggare påtryckning från oss föräldrarna plockades en inte gällande mobbingplan fram. Enligt denna plan skulle den sista åtgärden vara att kontakta berörda föräldrar. Tillslut krävde vi föräldrarna ett möte med skolan. Vid detta möte upprättades en åtgärdsplan för att lösa problemen. Denna åtgärdsplan gick ut på att det var barnet som skulle ändra sitt beteende på ett flertal punkter. Det fanns inte någon punkt som beskrev hur skolan skulle agera. Det vill säga ansvaret lades på barnet och inte på vuxna i skolan för att förändra situationen för barnet. Eftersom skolan ansåg att det var ”fel” på barnet blev vi föräldrar så osäkra över situationen att vi tog kontakt med barn och ungdomspsykiatri, för att få råd och stöd hur vi skulle agera. Där konstaterades att barnet var fullt normalt och att de ifrågasatte situationen på skolan. Eftersom läraren/skolan inte kunde ta till sig att det fanns problem, blev situationen till slut så ohållbar och barnet mårde så dåligt att vi föräldrar ansåg att det var dags att byta skola. Detta på grund av att vi inte såg någon annan utväg. På så sätt fick jag och min man nog och behöll barnet i hemmet för att skydda barnet mot psykosocialmobbing i skolmiljön från lärare och elever. Detta ledde till ett snabbt byte till annan skola. Förändringen för barnet blev märkbart positiv, barnet kunde tillgodogöra sig undervisningen, med mycket goda studieresultat som följd och goda relationer till nya kamrater och lärare.

För den andra författarens barn pågick mobbingen från andra klass till sjätte klass. Då barnet hade ett fysiskt handikapp fokuserades hjälpen till praktiska ting runt handikappet. Barnet var inte med i den sociala gemenskapen tillsammans med de andra eleverna. Vi föräldrarna påtalade situationen och var villiga att arbeta fram en lösning. Men även denna skola förnekade att det fanns problem. Således sopades barnets problem att vara utanför gemenskapen under mattan. Dessa kontakter med skolan utmynnade inte i några förändringar för barnet. Istället skedde förändringen först när ett naturligt skolbyte inföll från mellanstadiet till högstadiet. Den nya skolan hade ett annat sätt att arbeta efter och accepterade inte mobbing.

Under en period av diskussioner och samtal oss författare emellan kom vi i kontakt med Gunnarssons (1999) bok: *Lärandets ekologi* vilken vi båda studerade och jämförde med våra erfarenheter från resursskolan vi hade kännedom om. Gunnarsson (1999) beskrev i sin bok en alternativ skola och dess miljö som en harmonisk oas. Detta stämde inte överens med vår erfarenhet av en resursskola. I samband med detta fann vi en nytgiven rapport från Göteborgs universitet ”*Elever som behöver stöd men får för lite*” (Persson, 2005). Rapporten var snarlik Gunnarssons (1999) dvs.

den handlade om barn och ungdomar som av olika anledningar behöver extra stöd i skolan. I Perssons rapport framgick dock att två av tio skolor i hans undersökning bytt pedagogik istället för att exkludera dessa elever från sin vanliga miljö med goda resultat.

Intresset och nyfikenheten från vår sida väcktes och vi ville veta mer. Vi ville veta vad det inneburit för eleverna att ha gått på en resursskola. Hur det har påverkat eleverna att byta från traditionell skola (hemskola) till en resursskola.

Syfte

Eftersom vi har haft en förförståelse om hur turbulent miljön kan vara på en resursskola. Har vi tvivlat på hur eleverna kan tillgodogöra sig sin utbildning i en sådan miljö.

- Vi ville i vår studie få inblick i vilken betydelse och påverkan resursskolan har haft för eleverna som gått där.

Vi ville veta på vilken arena vi gör bäst nytta. Är det på en resursskola eller är det på en traditionell skola? Vi ville tillföra något annorlunda, det vill säga elevers upplevelser och erfarenheter två till tre år efter de har avslutat grundskoleutbildningen på en resursskola. Genom att få ta del av före detta elever, deras föräldrar och skolpersonal till en resursskola och deras upplevelser genom en återberättad process, från deras upplevelser av hemskolan situationen runt skolbytet och utbildningen på resursskolan. Genom detta ville vi få kunskap och förståelse om resursskolans betydelse för eleven. Någon sådan studie eller avhandling som har riktat sig till elever som har avslutat sin grundskoleutbildning på en resursskola har vi inte funnit.

Frågeställning

- Hur har eleverna upplevt sin situation från det att tanken om byte från traditionell skola till resursskola föddes och genomförandet av bytet samt situationen idag?
- Hur har det varit att vara elev på en resursskola?
- Vilken betydelse har det haft för eleverna att byta från en traditionell skola till en resursskola?

Litteraturgenomgång

Styrdokument inom skolväsendet

Skollagen

Säger att alla barn och ungdomar ska ha lika tillgång till utbildning inom det offentliga skolväsendet. Oavsett var utbildning anordnas skall skolformen vara likvärdig och hänsyn skall tas till elever med behov av särskilt stöd (Skollagen1 kap 2 §). Vidare skall skolans verksamhet utformas så att den stämmer överens med grundläggande demokratiska värderingar och främja aktning för varje människas egenvärde.

Skolans mål

Definieras i Läroplan Lpo 94. Under rubriken skolans värdegrund och uppdrag framgår det att de som arbetar i skolan skall medverka till att utveckla elevernas känsla för ansvar, solidaritet och samhörighet. Skolan ansvarar för att elever efter genomgången grundskola ha uppnått kunskapsmålen för grundskolekompetens i kärnämnen, matematik, svenska, engelska och samhällskunskap. Skolan skall vidare medverka till att ett samarbete/samverkan mellan skolan och hemmet upprättas. Resursfördelningen och stödåtgärderna skall anpassas efter elevernas individuella behov. Detta genom att:

- Skolan skall även stäva efter att eleverna respekterar andra människors egenvärde.
- Eleven ska utveckla en känsla för samhörighet och solidaritet för andra människor.
- Skolans verksamhet skall visa omsorg för den enskildes välbefinnande och utveckling.
- Undervisningen sker i demokratiska arbetsformer så att eleverna blir förberedda, så att de aktivt kan delta i samhällslivet.
- Lära eleverna demokratiska värderingar som finns i vårt samhälle.
- Lära eleverna att uttrycka sig och göra egna ställningstaganden.
- Behärska det svenska språket i tal och skrift
- Behärska grundläggande matematiskt tänkande.
- Kan kommunicera i tal och skrift på engelska.

Historik skoldaghem/resursskola

Specialundervisning var något som redan fanns år 1842. Det skapades en special utbildning som kallades ”minimikurser” den var till för fattiga elever och elever som saknade ”erforderlig fattningsförmåga”. För de fattiga eleverna gjordes utbildningen på grund av att de inte hade tid att gå i skolan så många år, för att de var tvungna att hjälpa till med försörjningen i hemmet. För de barn som saknade ”erforderlig fattningsgåva” innebar utbildningen en möjlighet till jämkning av kunskapskraven för de elever som hade svårt att klara den vanliga undervisningen. Den första hjälpklassen startades år 1879. Genom 1955 års undervisningsplan blev specialundervisningen lagstadgad och i OBS- klasserna skulle elever med anpassningssvårigheter undervisas. De flesta eleverna tyckte om att gå i hjälpklassen och de gillade oftast sin lärare. Däremot hade hjälpklassen en dålig klang i samhället och var mindre omtyckt av föräldrarna (Elowson1995). Under mitten på 1960- talet öppnades det första skoldaghemmet/resursskolan. Tanken med ett skoldaghem var att eleverna skulle få en mer enhetlig skolgång än de tidigare hade fått i hjälpklassen. Meningen var att den skulle vara motsvarande den undervisningen som man fick i den traditionella skolan (Svedin 1984). När Lgr 69 kom uttrycktes det att störande elever ej fick tas ut till en hjälpklass. Efter detta kom det andra klasser för dessa elever. För de störiga eleverna blev det OBS- klasser och de som hade läs och skrivsvårigheter fick vara i läsklasser. Senare under 1980- talet ändrades uttrycket hjälpklass till särskild undervisnings grupp (Elowson 1995).

Definitioner av betydelser för studien

Som vi berättade ovan har hjälpbehovet genom tiderna haft olika namn. Men utgjort samma funktion det vill säga hjälpa elever som har fallit utanför de så kallade ”normala ramarna”. Skoldaghem eller alternativ skola är således detsamma som resursskola. I vårt sökande efter en klar definition över *elever med särskilda behov* och *elever som har svårigheter i skolarbetet* har vi inte funnit någon närmare definition. I skollagen kap 2:a (Läraryörbundet, 2004) används däremot uttrycket *barn som behöver särskilt stöd* ett uttryck som tidigare har använts i socialtjänstlagen. Gemensamt för dessa uttryck räknas enligt skolverkets rapport *Elev i behov av särskilt stöd* (1998) barn med inlärningssvårigheter, fysiskt handikappade, beteendestörningar, koncentrationssvårigheter samt barn med svårigheter med psykisk, emotionell, social eller språklig karaktär. Det vill säga barn som avviker från gängse beteende mönster. Vi kommer fortsättningsvis att använda oss av namnet resursskola. Vi har således inte lagt någon värdering eller definierat orsaken till varför vissa elever fallit utanför ramarna eller uppfattas störiga. Detta är en definition som andra redan har gjort och är

inte av betydelse för studien. Hemskola är den ordinarie skola eleven gått på innan bytet till resursskolan.

Beskrivning av studiens resursskola

Resursskolan i vår studie är en mindre enhet som tillhör ett rektorsområde för barn med speciella behov. De styrdokument som skolan rättar sig efter är den samma som den traditionella skolan följer. Vår resursskola är belägen i centrum i undersöknings kommunen i ett eget tvåplans hus. Personalgruppen består av två ämneslärare en socialpedagog och en fritidsledare. På skolan finns det plats för tio elever. Personalgruppen har ett mycket nära samarbete med elevernas föräldrar/vårdnadshavare. Organisationen fungerade likadant när våra elever i studien gick på skolan.

Det som är annorlunda med resursskolan i jämförelse med den traditionella skolan/hemskolan är att hemskolan ansöker om en plats för eleven till resursskolan. Detta görs i samråd mellan skolan och hemmet. En avgörande del i ansökan till resursskolan är att både föräldrar och barn är positiva till en skolgång där. Resursskolan lägger även stor vikt vid att eleven passar in i den elevgrupp som finns på skolan. Placeringen på resursskolan avgörs vid en så kallad hearing. Hearingen går till så att skolorna ansöker om en plats till elever med särskilda behov. Närvarande vid hearingen är skolpsykolog, rektor för resursskolan, rektor från den skola som ansöker om en plats för sin elev, representanter från socialförvaltningen och personal från resursskolan. Under mötet så diskuteras elevens situation och det är hemskolans rektor som föredrar ansökan. Beslutet om eleven får en plats på skolan görs av resursskolans personal i samråd med deras rektor, skolpsykolog och representant från socialförvaltningen.

Resursskolan sätter betygen för eleverna som utbildas där. Betygen registreras inte via resursskolan och det syns inte heller i några dokument att eleven har utbildats inom en resursskola.

Det andra som är annorlunda med vår undersökningsskola är att skoldagen börjar med en gemensam frukost för elever och personal. Efter detta har man en gemensam stund där man tittar på morgonnyheter och efter det erbjuds massage till de elever som vill. När den gemensamma morgonstunden är över har eleverna lektion. Här delar man upp eleverna i mindre grupper. Lunchen äter man gemensamt personal och elever i skolans egna lilla matsal. De flesta eftermiddagarna har man mer praktiska lektioner så som slöjd, bild, idrott och uteaktiviteter. Lektioner som slöjd, idrott

och musik har man på andra skolor. Personalen har inga raster i vanlig benämning utan är tillgängliga för eleverna mestadels av skoldagen.

Principer som resursskolan arbetar efter

Resursskolan har använt Lpo 94. Vidare har de spjälkat ner den till en konkret handlingsstrategi och på detta vis arbetat efter fyra grundpelare, struktur, trygghet, omtanke och jämlikhet. *För att skapa struktur* arbetar de med tydliga regler. Eleverna får skriva på kontrakt som de ska följa. Skolan har fasta tider som till exempel lunch samma tid varje dag och de gör upp ett veckoschema. *För att skapa trygghet* arbetar de med stödjande samtal, dagliga samlingar, hög personaltäthet och att vara tydliga i sitt sätt att arbeta. *De visar omtanke* genom att vara medvetna om sitt bemötande, ge bekräftelse och ha täta kontakter med föräldrarna. *De arbetar med jämlikhet* genom att visa respekt, arbeta mot mobbing och förtryck, motverka traditionella könsmonster och ger prov på allas lika värde. Vidare arbetar skolan aktivt för att ha ett bra samarbete med elevernas nätverk och hemskolor.

Tidigare forskning

I Sverige finns det ett fåtal avhandlingar om fenomenet resursskola/skoldaghem som utgår ifrån elevernas upplevelse av situationen att avskiljas från traditionell skola och utbildas inom en resursskola. Gunnarsson (1995), Sandén (2000), Svedin (1984) och sedan en rapport ”*elever som behöver stöd men får för lite*”, Persson (2005)

1995 publicerades en doktorsavhandling ”*En annorlunda skolverklighet*” av Bernt Gunnarsson. Gunnarssons avhandling handlar om förhållandena mellan elevernas tidigare skolmiljö och förhållandena i skoldaghemsmiljön. Förhållandena beskrivs ur tre perspektiv elevernas, deras föräldrar och deras lärare. Avhandlingen grundar sig på högstadiееlever. Vilka ansågs av den vanliga skolan vara alltför besvärliga, för att den vanliga skolan skulle orka med dem. Undersökningen omfattar elever som under en femårsperiod under 1980-talet gick på skoldaghemmet i genomsnitt minst tre terminer per elev. Gunnarssons forskning påvisar att en annan skolsituation/skolmiljö än den vanliga traditionella har att erbjuda skulle innebära en värdigare skolsituation för dessa elever. En skolsituation där eleverna i stället för att betraktas som besvärliga kan uppleva sig vara omtyckta, jämlika och att de känner meningsfullhet i sin tillvaro. Den annorlunda skolverkligheten som berörs i avhandlingen riktar sig mot ett så kallat skoldaghem/en resursskola Gunnarsson (1995).

Enligt Gunnarsson var det flertalet negativa upplevelser från hemskolan som ledde fram till att eleverna accepterade ett skolbyte. Ett skolbyte som för dem skulle innebära en annan bättre skolmiljö och möjligheten att höja sina betyg.

Gunnarsson beskriver flera bakgrunds motiv som motiverade eleverna till ett skolbyte bl.a.

- Att de hade problem att följa med i de teoretiska ämnena i skolan och att det gavs en annan möjlighet för det på skoldaghemmet.
- Möjligheten att få betyg överhuvudtaget och möjligheten att höja sina betyg.

Vidare framkommer det i Gunnarssons avhandling att elevernas allmänna uppfattning av att vistas och utbildas inom skoldaghemmet varit positiv.

Skoldaghemmet som Gunnarsson refererat till var uppbyggd efter vissa principer. Att fokusera på miljön som skulle möta eleverna var huvudprincipen. Gunnarsson kommer således fram till att en alternativ skolmiljö kan erbjuda andra förutsättningar än den traditionella skolan kan. Gunnarsson presenterar olika förutsättningar som skulle lösgöra problemen/problemsituationen för eleverna. Dessa förutsättningar kopplar Gunnarsson ihop med *skolmiljöns förmåga* att skapa ett utvecklande lärande för *elever när de upplever*.

- Att det finns en god relation mellan vuxna och elever med ömsesidig respekt för varandra.
- Att det finns en trygg relation mellan hem och skola.
- Att hem och skola uttalat har samma mål.
- Uppmuntran och att de klarar sina uppgifter.
- Meningsfullhet och självständighet.
- Framtidstro och positiv självvärdering.
- Att undervisning/aktiviteterna i skolmiljön inte begränsade elevernas självupplevelser till upplevelser av att avvika negativt. Vilket skulle ha inneburit en roll i skolmiljön av avvikande och ojämlik karaktär som negativt påverkat just deras relationer.

Vidare anser Gunnarsson att det är dessa förutsättningar som krävs för att skapa vad han anser vara en rättvis skola för alla. Det är således miljön som skall anpassas efter elevernas behov, så att inte utbildningshandikapp uppstår enligt Gunnarsson (1995).

Skoldaghem

Studien *Skoldaghem ett alternativ för elever i behov av särskilt stöd* utgår från författarens grundantagande, att barn måste känna sig trygga i skolan och vara nöjda med sig själva innan de kan känna någon lust att lära Sandén (2000). Därför har Sandén studerat hur barnen på skoldaghem har utvecklats inom tre områden *jag medvetenhet, känsla av kompetens och den sociala samspelsförmågan*.

Vidare har författaren studerat hur miljön i skoldaghem har påverkat elevens utveckling. Studien omfattar även vad som har hänt eleverna i undersökningen när de har kommit tillbaka till hemskolan.

Sandén berättar att eleverna upplevde den vanliga skolan som mycket ansträngande och svårförståelig. Flera av eleverna grät ofta i skolan, var ledsna och någon ville inte leva. De kände sig även annorlunda och utanför. Eleverna upplevde en stor lättnad av att få gå på ett skoldaghem. De tyckte även att de var gladare på skoldaghemmet, dessutom kände de sig mer nöjda med sig själva. Det fanns elever i undersökningen som kände att de hade fått en tillhörighet i skoldaghemmet och att de hade känt sig utanför i den gamla skolan. Undersökningen visade även att det fanns elever som inte ville kännas vid att de hade gått på ett skoldaghem. Trots att de hade trivts på skoldaghemmet och upplevt tiden där som positiv.

Sandén berättar vidare att lärarna på skoldaghemmet hade mer tid för eleverna, därigenom kände sig eleverna mer bekräftade och fick på så vis en bättre jagkänsla. För att undvika segregering menar författaren att alla elever på en skola behöver umgås med varandra. Men för vissa barn är det bättre att detta sker under andra former än klassrumssituationer.

Segregering kontra integrering

Andresen (2002) skriver att barn och ungdomar med beteendeproblem ständigt konfronteras med sin egen otillräcklighet och med sin ”omöjlighet” hamnar i en destruktiv livssituation och på så sätt utsätts för segregering (uteslutande) handlingar, handlingar som kan sättas i system av omgivningen.

Begreppet integrering definieras i Andresens till ” *...arbetet med att utveckla enskilda människors möjligheter att ingå i en helhet och en gemenskap samt kollektivets förmåga att inlemma dessa människor i sin gemenskap*” (Andresen 2002 s.177).

Inklusion eller exklusion av elever som behöver extra stöd

Elever som behöver stöd men får för lite är en rapport gjord av Persson (2005). Rapporten visar att det är skolornas olika rutiner och arbetssätt som avgör hur man hanterar elever med särskilda behov. De flesta skolorna i undersökningen påtalade att det var resursbrist som gjorde att eleverna fick för lite stöd. Men enligt rapporten är det brister i organisationerna som är orsaken. En annan orsak att elever hade för stor frånvaro för att kunna nås med ökade resurser. De elever som behövde ökade resurser beskrevs som tysta, initiativsvaga, blyga och utagerande. De eleverna med beteendestörningar kan enligt rapporten inte hjälpas med fler vuxna. Utan skolorna behöver utveckla sin kompetens för att bemöta dessa elever.

Under studiens gång ändrade några skolor sitt sätt att arbeta med dessa elever. För att vända ett negativt arbetssätt som exkluderade elever från skolan till att inkludera dem gjorde man följande förändringar. De började arbeta i arbetslag och på detta sätt kunna ta till vara den kollektiva kompetensen. Man ändrade även sitt bemötande gentemot eleven och tog fasta på vikten av trygghet och närhet till eleverna.

Dessutom talade rapporten om att elever som fick särskilda stödåtgärder har kunnat tillgodogöra sig undervisningen och har upplevt detta positivt. Detta menar Persson inte är någon konstighet att efter återkommande av misslyckande i den vanliga undervisningen.

På grund av resursbrist i skolan segregerar man elever som är i behov av särskilt stöd. Detta kan vara ett sätt att lösa skolans organisationsproblem genom att tillskriva eleven problemet och inte systemet (J.Brodin P.Lindstrand 2004).

Teoretiska utgångspunkter

Vi har valt två teoretiska utgångspunkter som vi anser hör samman med vår studies syfte av att eleverna har bytt skola och har utbildats inom en resursskola. Vikten av att uppleva samhörighet med andra, finna resurser hos sig själv KASAM Aaron Antonovsky (2003) så som självkänsla och självförtroende är människans behov för att kunna utvecklas. Detta kopplar vi ihop med Goffmans teori att människor har olika roller i olika situationer och sammanhang. Samt att dessa faktorer samspelar med varandra och resulterar i elevernas utveckling att det är situationerna som ger rollerna (Nilsson, 1996).

Rollteori

Moxnes skriver om de olika roller vi människor besitter och konstruerar i olika sammanhang. Dessa roller kallar han djuproller. Djuprollerna i sig beskriver han som kända karaktärer från vårt kulturarv till exempel från sagor myter och religioner. Vilket man kan dra paralleller och liknelser till människors vardagsliv i samhället exempelvis rollkaraktärer som clown eller häxa. Det är dessa föreställningar som vi människor överför på varandra medvetet och omedvetet. Dessa föreställningar kan påverka människor så att de till slut blir vad de uppfattas som (Moxnes, 2002). Nilsson (1996) refererar sociologen Erving Goffman (1922-1982) han beskriver världen som en teater med aktörer och publik. När vi är bakom kulisserna vågar vi människor vara oss själva. Det är då vi förbereder oss så att vi kan utföra vår roll. Till exempel kan vi ha en roll hemma och en helt annan roll på arbetsplatsen, skolan eller i kamratumgänget. Det är situationerna i de sociala sammanhangen som är betydelsefulla, för det är de olika situationerna som föder de olika rollerna. Goffman beskrev samhället som en summa av olikas sociala situationer. Där andra människor har förväntningar på våra olika roller. Vidare beskriver Goffman att människor träder in i färdiga roller detta sker både medvetet och omedvetet vid olika handlingssituationer. Då måste individen själv ha kraft att kunna motsäga sig rollen om det är en roll som är negativ för den själv. Goffman menar att det är viktigt att definiera situationerna och händelserna som människorna befinner sig i för att förstå vad som sker i olika situationer. Det är situationerna och deras människor som skall studeras och inte de enskilda individerna.

KASAM

Begreppet KASAM kommer från en teori av en forskare som heter Aaron Antonovsky(1991/2003) som har forskat på hur viktigt det är för psykisk och fysisk hälsa att uppleva mening och sammanhang i livet. KASAM betyder känsla av sammanhang och består av tre grundkomponenter: *Begriplighet, hanterbarhet, och meningsfullhet.*

- **Begriplighet** står för vilken förståelse av en situation och innebörden av den som människan upplever tillfredställande och förståelig (Andresen 2002).
- **Hanterbarhet** handlar om möjligheten och förmågan hos människan att mobilisera egna resurser och resurser från det nära sociala nätverket för att kunna bemöta och hantera oförutsedda situationer (Andresen 2002).

- **Meningsfullhet** handlar om betydelsen av att kunna uppleva en känsla av att vara en del av en helhet och att kunna se problem och konflikter i ett meningsfullt livssammanhang (Andresen 2002).

Förhållandet mellan de tre grundkomponenterna bidrar till vilken grad av KASAM människan har. Om man förstår de problem man ställs inför, kommer människor finna en stark motivation för att söka efter sina egna resurser eller resurser från annat för att lösa sina problem. Utan motivation slutar individen att regera på stimuli och världen blir obegriplig och man drivs inte till att söka resurser. Meningsfullhet förefaller vara den viktigaste grundkomponenten. De människor som bryr sig och är engagerade har möjligheter vinna förståelse och finna resurser. Om en människa inte tror sig finna/har resurser till ens förfogande avtar dennes känsla av meningsfullhet och personens strävan av att hantera situationen blir svagare. En lyckad problemlösning är således beroende av KASAM i dess helhet (Atonovsky, 1991).

Metod

Vi har låtit oss inspireras av ett fenomenologiskt forskningsförhållande till vår studie.

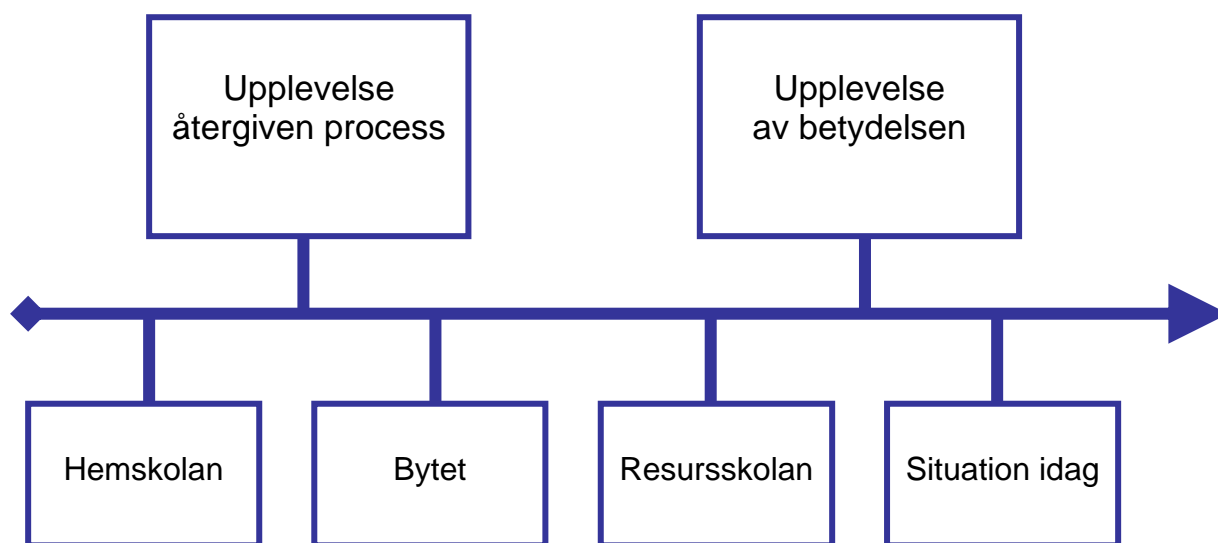
Tillvägagångssättet utgjordes av en så kallad kvalitativ fallstudie där vi inriktat oss på en viss företeelse/situation där frågorna varit process inriktad (Merriam, 1994). Detta överensstämmer med syftet i vår studie angående vilken betydelse det har haft för eleverna att byta skola och genomgått utbildning inom en resursskola. Vi är medvetna om att vi inte har kunnat följa förloppet från början, utan har fått ta del av en återberättad process. Vi är också medvetna om att våra informanter kan ha glömt saker och ger oss en tillrättalagd historia. Men vi ansåg också att informanterna efter att ha avslutat sin utbildning och fått distans till den har kunnat sätta ord på betydelsen av resursskolan. Gruppintervjuer tillsammans med eleverna hade varit ett annat alternativ vilket kunde ha gett ett annorlunda resultat.

Vi är medvetna om att studien inte utgör helheten av elevernas situation utan är en del av ett större sammanhang och att det finns andra medverkande krafter som kunde ha tillfört studien en större helhetssyn (Merriam, 1994). Till exempel elevernas hemskola, kuratorer det vill säga de professionella nätverken.

I vår studie använde vi oss av halvstrukturerade individuella intervjuer. Denna metod gav oss möjlighet att använda olika teman och samtidigt få en möjlighet att vara följsam till intervjupersonerna (Kvale, 1997). Vi har på så sätt kunnat komma nära deras individuella specifika erfarenhet, vilket gett oss förståelse för hur det har varit för dem under grundskoleutbildningen. Övrig datainsamling skedde via databaserad litteratursökning genom LIBRIS. Sökord vi har använt oss av har varit skoldaghem, elever med särskilda behov, resursskola, elevers upplevelser.

Tillvägagångssätt

Vi har valt att använda oss av en utvärderings modell för att få en struktur genom arbetet. Till hjälp har vi använt oss av en logisk modell (Kellog, 2001) se bilaga 5. En modell att arbeta efter för att klargöra och få förståelse för en situation som kan vara resultatet av samspelet eller sammanställningen av en eller flera faktorer.

Figur 1 utvärderingsmodell av återberättad process

Utvärdering kan användas för att utveckla en verksamhet och för att undersöka vilken betydelse verksamheten kan ha för olika intressenter. När man utvärderar en verksamhets betydelse är det ofrånkomligt att utvärderingen har samband med politiska beslut och policy t.ex. om ett projekt skall fortgå eller ej (Patton, 1997; Robson, 2000). I en utvärdering finns det oftast flera intressenter. Dessa intressenter har ofta olika utvärderingssyften. Det är därför viktigt att alla de som berörs av en utvärdering är delaktiga i en utvärdering (Eriksson, Karlsson, 2003) En kritisk utvärdering kan skapa en bra och bred kunskap, för samtliga berörda parter. Detta kan öka möjligheten för förståelse ur

varandras synvinklar, av sammanhanget de arbetar i. På detta sätt vidgas kunskapsnivån och man kan byta erfarenheter med varandra. Vilket vidare ökar möjligheten att debattera för och nackdelar av en verksamhet och kunna föra en dialog med varandra och på så sätt kunna utveckla verksamheten (Robson, 2000). Eftersom vi inte når alla berörda parter i vår studie är det ingen utvärdering vi gjort utan vi har använt oss av sättet att arbetar efter och den logiska modellen för att lättare få struktur på arbetet.

Frågeguiderna vi har använt oss av har delats in i två huvudgrupper: för det första - *processen* som syftar till att få kunskap om elevernas förhållanden och upplevelser följsamt från hemskolan, bytet av att skola till resursskolan och nuvarande situation. För det andra - *bedömande* som kallas effektutvärdering (Kellog, 2001) se bilaga 2, 3 och 4. Detta för att förstå vilken betydelse resursskolan kan ha haft för eleverna. Vilket vidare har syftat till att visa om resursskolans funktion fungerat och uppnått uppställda mål för eleverna och skolan.

Urval

Urvalet utgjordes av elever som avslutat sina högstadiet utbildningar på en resursskola. Vi ansåg att sökvägen för att kunna få vetskap om vad betydelsen/innebörden varit för elever som gått på resursskola var att vända oss till i första hand eleverna själva. Ingen annan än just de valda elevrespondenterna hade kunnat delge oss upplevelser av resursskolan lika tydligt som de själva (Merriam, 1994).

Vi bestämde oss för att begränsa oss till tre elever. Därefter valde vi föräldrarnas och skolans perspektiv. Detta för att vi ansåg att föräldrarna kunde komplettera sina barns upplevelser. Skolperspektivet bestämde vi skulle vara en personal som varit verksam under den tid eleverna gick på skolan och hade kännedom om elevernas upplevelse av resursskolan och dess betydelse. Begränsningen av antalet elever grundar vi på att vårt syfte var att få förståelse för just de elever vi valt och då anser vi att det räcker med ett mindre urval (Kvale, 1997). Elevintervjuerna tillsammans med föräldrarnas och skolperspektivet utgjorde sammanlagt sju intervjuer. Vilket vi ansåg vara rimligt med tanke på studiens omfång. Urvalet blev således elever som har gått ut från resursskolan för högstadiet elever samt deras föräldrar och en skolpersonal. Ett kriterium för att eleverna skulle vara aktuella för att delta i studien var att de från början samtyckte till att vi skulle få intervjua deras föräldrar, samt att en skolpersonal fick lov att medverka i studien. Vi skulle genom detta val få

tillgång till tre perspektiv på samma situation. Vi valde att göra studien i en mellanstor stad i södra Sverige. Efter detta valde vi ut en resursskola för högstadies elever.

Genomförande

Vi tog kontakt med ansvarig rektor för resursskolan i undersöknings kommunen via telefon. Vi frågade om skolan ville medverka till att möjliggöra en undersökning angående före detta elevers och föräldrars upplevelser av elevens flytt från sin hemskola till en resursskola. Rektorn var tillmötesgående och var positiv till studien. Vidare hänvisade rektorn oss till en kurator som hade kännedom om elever som avslutat sin utbildning vid den aktuella resursskolan. Kuratorn var den person som skulle förmedla kontakten mellan oss och eleverna. Vi hade telefonkontakt med kuratorn och bestämde en tid för att träffas och planera kontakten med eleverna. Av olika anledningar fick kuratorn förhinder vid ett flertal tillfällen. Kuratorn överlät då denna uppgift till en verksam socialpedagog på den aktuella skolan. Vi bokade tid med socialpedagogen och träffades på resursskolan för att tillsammans bestämma hur vi skulle gå tillväga i kontakten med elever och föräldrar. Socialpedagogen hade en lista med elva namn. Dessa namn skrev vi på lappar som vi sedan listade upp efter olika rektorsområden. Därefter lade vi namnen i en skål och lottade ut eleverna i rangordningslista. Listan använde socialpedagogen sedan sig av när hon tog första kontakten med eleven, för att förfråga om ett intresse att medverka i studien. Vid detta kontakttillfälle informerade socialpedagogen eleverna utefter vårt informations brev och våra kriterier. Efter socialpedagogens fyra kontaktförsök var tre villiga att medverka till studien. Därefter lämnade socialpedagogen vidare namn och telefonnummer till oss så att vi kunde ta den andra kontakten. Det blev två killar och en tjej till våra elevintervjuer. Vi tog telefonkontakt och presenterade oss. Det visades sig redan när vi bokade tider för intervjuerna att det var bestämt vilken eller vilka föräldrar/vårdnadshavare som skulle delta i studien. Vi fick genom detta tre mammor som ville delta med sina barn. Det kunde också ha varit båda föräldrarna eller annan vårdnadshavare som varit aktuell. Vi var öppna för vilket som och erbjöd dem att bestämma tid och plats för intervjutillfället. För dem som ville hade vi tillgång till resursskolans lokaler efter skoltid. Två av familjerna valde att bli intervjuerna på resursskolan. Den tredje elev och förälder intervjuerna gjordes i elevens hem. Även intervjun med socialpedagogen skedde på resursskolan.

För att vi ska få förståelse för elevernas upplevelse har vi valt att intervjua elev och föräldrar var för sig. Enligt Karlsson (2001) kan det finnas en form av maktförhållande från olika grupper mellan

informeranter som kan påverka intervjuens innehåll, genom att information kan hållas tillbaka och bli utsagt. Genom att sära på elever och föräldrar tänkte vi undvika maktobalans mellan intervjupersonerna så att båda parter inte skulle kunna påverka varandras berättelse. Vi bestämde träff med elev och förälder samtidigt. Intervjuerna utförde vi i var sitt rum. Detta gjorde vi för att minska möjligheten för informanterna att påverka varandra och tillrätta lägga information. Under intervjun använde vi oss av bandspelare och frågeguide. Bandspelare använde vi för att slippa anteckna under intervjutillfället samt för att kunna gå tillbaka till materialet. Samtliga informanter tackade ja till att vi använde oss av bandspelare. Intervjuerna skrev vi sedan ut ordagrant detta för att vi lättare skulle hitta gemensamma företeelser eller avvikelser.

Samma socialpedagog som hjälpte oss med elevkontakten blev vårt skolperspektiv. Socialpedagogen hade varit verksam på resursskolan under den tiden eleverna gick där och kände eleverna. Analysen har vi låtit bearbeta genom att från rådata kategorisera intervjumaterialet i olika boxar efter teman och situationsupplevelser om hur processen ha upplevts och vad som kan ha lett till olika förändringar för eleverna och deras föräldrar. Därefter har vi jämfört vårt intervjumaterial med aktuell forskning (Ryen Anne 2004).

Vår forskningsprocess

I början av studien var vi ivriga att få starta vår studie. Skulle resultatet visa om våra naiva teorier höll eller inte. Vi har befunnit oss i olika faser som vi vill likna vid en berg och dalbana. Vi var bundna till andras goda vilja att hjälpa oss att få fatt i deltagare till studien inom vad vi ansåg rimlig tid. Detta upplevde vi var en orolig tid att inte kunna styra arbetets gång. På grund av denna situation började vi arbeta fram en reservplan i en annan kommun. Precis innan reservplanen skulle träda i kraft fick vi klartecken till att ta kontakt med våra första informanter. När första intervjuerna var utförda fick vi sann och riktig arbetsglädje. Under intervjufasen upptäckte vi hur nära vi kom våra informanter. Deras vilja av att få dela med sig av sin historia var rörande och äkta. Vi kände ödmjukhet inför att få ta del av deras livsvärld, samtidigt var det arbetsamt vi kände empati med deras skildring av skolsituationerna. Stundtals väcktes också våra minnen och erfarenheter av våra egna barns skolgång. I samband med utskrifterna av intervjuerna återupplevde vi denna process igen.

På grund av att vi har känt så stark för arbetet har vi haft svårigheter att begränsa hela studien. Vi såg att flera företeelser hörde samman till studiens problemområde och vi ville göra arbetet större

och koppla mer litteratur till problemområdet mer än tiden räckte till. Vi har under studiens gång fått en större kunskap och förståelse hur det kan vara att ha gått på en resursskola.

Etiska övervägande

Vi bestämde att eleverna skulle bli kontaktad inför studien av för dem en känd person. Vi ansåg att det var etiskt riktigt så att informanterna inte skulle känna sig utlämnade till någon de ej kände till. Vi har informerat informanterna om vårt syfte med studien både muntligt och skriftligt det vill säga tillgodosett informationskravet. Samtyckeskravet har vi beaktat genom att informera att deras medverkan varit frivillig, även deras rätt att avbryta sin medverkan i studien när de helst har velat. Konfidentialitetskravet har vi tillgodosett genom att vi har avidentifierat vår undersöknings kommun och våra informanter i studien. Informanterna har även fått välja om de har velat ta del av sina egna intervjuer efter utskrift. Allt material har varit inlåst under studiens gång. Vidare har eleverna tillfrågats om deras tillåtelse för att få intervjua föräldrar och skolpersonal om deras skolsituationer. Nyttjandekravet är tillgodosett genom information till våra informanter om att intervjumaterialet endast kom att användas till denna studie. Samt att allt intervjumaterial skall förstöras när studien är avslutad.

Resultat

Först kommer vi att behandla elevernas upplevelser från hemskolan, skolbytet, resursskolan och deras situation idag. Därefter presenteras föräldrarnas upplevelseperspektiv av sina barns skolgång på hemskolan, skolbytet och resursskolan. Slutligen presenteras socialpedagogens perspektiv.

En kort presentation av eleverna, vi har givit eleverna och socialpedagogen nya namn för att läsaren lättare ska kunna följa resultatet.

Idag är Tobias 18 år och går sitt andra år på en gymnasieskola. Tobias gick samtliga tre år av sina högstadiestudier på resursskolan.

Mattias 19 år går idag tredje året på gymnasieskolan och tar studenten vårterminen 2005. Mattias började på resursskolan i åttonde klass således gick han två år på skolan.

Elin 18 år går andra året på gymnasiet. Elin gick ett och halvt år på resursskolan.

Socialpedagogen har vi givit namnet Klara.

Elevers upplevelse från hemskolan

Skolmiljön/hemskolan

Eleverna har beskrivit att de har haft dåliga förhållanden på hemskolan. De har beskrivit skolmiljön som stökig. De har upplevt mobbing, och de hade inte många kompisar.

”För mig var den ett behvete, mobbad ifrån trean till sjuan”(Tobias)

”...den var inte bra det var mycket mobbing”(Elin)

Två av eleverna upplevde att de blev orättvist behandlade. De upplevde att de fick skulden när det inte var befogat och att skolan inte ville utreda konflikterna som gällde dem.

”Så fort det hände någonting så betraktade alltid skolan om vi säger att det blev slagsmål, - började jag slagsmålet så blev jag hemskickad och fick skulden, - blev jag nerlagen fick jag skulden och blev hemskickad. Lärare uppfattade eftersom jag var så stökig så uppfattade de alltid det som att det var jag”.(Tobias)

Lärosituationen/hemskolan

Eleverna har berättat att de har upplevt lektionerna som stökiga, bråkiga och känt sig stressade under lärosituationerna. En av eleverna upplevde att lärarna hade sina favoriter bland eleverna i klassen, tillhörde man inte dem fick man mindre hjälp. Det framkom även att en av skolorna hade ett stödsystem för de elever som behövde extra hjälp. Systemet gick ut på att eleven själv skulle kunna bedöma om den behövde extra hjälp. Genom att själv anmäla sitt intresse.

”I den gamla skolan slängde fram böckerna och sa – nu räknar du på den sidan punkt slut och det ska vara färdigt innan lunch.”(Tobias)

”Vi fick ju gå och skriva upp på sånt där papper oh, och säga till lärarna att jag vill det och behöver extra hjälp. I början var det ju lite krångel med det, sen så blev det väl bättre när mamma med pratade med dem också”.(Elin)

Måluppfyllelse/hemskolan

På frågor angående om eleverna uppnått målen det vill säga grundskolekompetens för kärnämnen svenska, engelska, samhällskunskap och matematik, framkom det att eleverna hade en dålig uppfattning angående sina egna prestationer av skolarbetet. Dock framkom det att en del av eleverna uppnådde betyg endast i ett fåtal ämnen.

Relation till lärarna/hemskolan

Allmänt beskrev samtliga elever att de hade dåligt fungerande relationer till sina lärare. Lärarna beskrevs som dumma i huvudet och att de hade sina favoriter. Inte någon av de intervjuade eleverna hade upplevt att de tillhörde de favoriserade eleverna. Dock beskrev en av eleverna en positiv relation.

”Usch den var låg, det var en lärare som brydde sig riktigt mycket om eleverna där. Vände man sig till henne så lyssnade hon.”(Tobias)

Relation till kamrater/hemskolan

Två av eleverna upplevde inte att de hade någon större samhörighet till sina skolkamrater. En av eleverna beskrevs att den har fått vara med i kamratumgänget men att kamraterna mobbade denne på grund av utseendet och elevens intresse.

”... men det fick man ju tåla. Ibland så var de snälla, men det var mer så här - äsch, det gör ingenting om vi mobbar henne och sånt...”(Elin)

Kontakten mellan hemskola och hemmet

Två av eleverna hade ingen större uppfattning hur relationen och kontakten hade varit mellan hemmet och skolan, inte heller om det överhuvudtaget hade funnits någon kontakt dem emellan. En av eleverna beskrev kontaktsituationen så här

” Dom ringde väl hem ibland, - sa att jag skolkade, sen sket dom väl i det när jag skolkade för mycket, så de brydde sig inte om det. – Det var väl min mentor då som brydde sig, mentorn kände min mamma liksom.”(Mattias)

Elevens upplevelse av/omkring skolbytet

Inte någon av eleverna minns klart vem som kommit med förslaget eller någon direkt orsak till skolbytet. De tror att det var föräldrarna och skolan som har kommit överens om beslutet. Däremot beskrev eleverna upplevelserna av bytet när det var beslutat att det blev ett byte. Någon elev beskrev det så här när de besökte resursskolan, innan bytet blev aktuellt:

”Ja när man fortfarande gick kvar och fick reda på att nu ska dom slänga mig på en annan skola, jaha ja då var man ju lite, - hur är det där då och så.” (Tobias)

”Man var ju där och besökte och så och så såg man ju alla andra bråkstakar där, - så berregud dom är ju värre än mig.” (Tobias)

”...sen så bara blev det så helt plötsligt så, - ah jag har ju flyttat runt rätt var det är så går jag på den skolan och sen på den, så ibland så vet jag inte vilken skola jag ska gå på.”(Elin)

Elevers upplevelser från resursskolan

Skolmiljön/resursskolan

Samtliga elever beskrev en positiv upplevelse av resursskolan. De kände sig trygga och kom in i kamratgänget med en gång. En av eleverna beskriver att miljön var bra på så sätt att dagarna var kortare, annorlunda planerade och fler raster. Massage ingick även i schemat och man hade fler praktiska lektioner. Samtidigt beskrivs miljön med ständiga bråk och ofta förekommande konflikter. Någon elev beskrev ett polisingripande som enda möjliga lösning i samband med ett slagsmål på skolan. I denna miljö har de ändå beskrivit att äldre elever har bemött dem med respekt och funnits där för att ta hand om dem i olika situationer. De elever som tidigare hade dålig närvaro i hemskolorna, berättar att de inte skolkade längre. Samtidigt upplevde de själva att de ”skötte sig” bättre på resursskolan.

”Ja det var faktiskt lite bättre än jag hade förväntat mig” (Tobias)

”... minst varannan dag var det slagsmål eller något som gick i kras. Det var alltid någon som inte kom överens med någon annan så det blev ganska ofta slagsmål och sånt” (Elin)

”jag skötte mig bättre när jag gick där, jag skolkade inte längre” (Mattias)

”...man kan känna sig trygg här, lärarna har alltid, man kan säga inte för att vara negativ men om man jämför resursskolan med ett fängelse. I ett fängelse är man lite orolig för att det ska hända saker. Här det någonting här så vet man det, det finns skydd för allt. Jag var rädd i början här, när det var så mycket, ja det var en del här som bråkade med en. Ja då tänkte man det – då blir det slagsmål. Men de skyddade inte bara mig utan den andra också, så de var som en redig hjälp. Man kan lita på dem.” (Tobias)

Någon elev beskrev också att denna tyckte om skolan och att det borde finnas flera resursskolor men att de borde ligga bredvid den vanliga skolan.

"...så att man ändå träffa en massa andra människor istället för bara dessa tio under hela dagen" (Elin)

Lärosituation/resursskolan

Samtliga elever har upplevt lektionerna som flexibla och anpassade efter var och ens förmåga. Eleverna berättade att vissa teoretiska lektioner kunde vara svåra och att de inte orkade förstå. Lärarna ändrade då sättet att arbeta på, så det skulle bli mer lättbegripligt. Eleverna ansåg att de hade valmöjligheter på ett annat sätt än de var vana vid från hemskolan på resursskolan varvade man teoretiska ämnen med praktiska.

"...att göra någonting annat som ändå innehöll räkning som kortspel eller schack, bara det innehöll räkning" (Tobias)

"När man får valmöjligheter är det bra, det är bra för eleverna ska kunna lära sig finna nöje i skolan." (Tobias)

En av eleverna berättade att denne inte tyckte om gymnastiklektionerna för att många av kamraterna fick sina "utbrott" på dessa lektioner. Till exempel om det var det fotboll sköts det hårda bollar:

"...så jag ville inte vara med, du vet när de fick utbrott och det, skjuta sönder människor, man fick några hårda bollar, - så ville man inte vara med längre" (Elin)

Måluppfyllelse/resursskolan

Två av eleverna uppnådde kriterierna för väl godkänt i fler av kärnämnen. Dessa två elever beskriver att de hade lärt sig mera på kortare tid på resursskolan. Detta ansåg de själva när de jämförde sina betyg och prestationer från sina tidigare hemskolor. Den tredje eleven hade själv en oklar bild om denne uppnått målen eller ej. Denna elev hade uppfattningen av att ha tjatat sig till ett godkänt betyg tillsammans med föräldern.

”Efter en månad här kunde jag mer än vad jag hade lärt mig på en termin på förra skolan” (Tobias)

*”...matte tror jag att jag fick godkänt i tillslut, när mamma tjatade lite på han”
(Elin)*

Mattias berättade att han efter ett år funderade på att gå tillbaka till sin hemskola, men att det inte blev så:

”... men det gjorde jag inte för jag fick inte för mamma ville inte. För jag hade redan stämpeln på mig, så hade jag fått den igen, att vara en bråkstake. Så hade det gått åt behövt igen.”(Mattias)

Relation lärare/resursskolan

Två av eleverna har beskrivit relationerna till lärarna som mycket bra. Eleverna beskriver att de hade känslan av att lärarna arbetade mot samma mål, att hjälpa eleverna och samtidigt tillföra arbetsglädje. De uppger att varje lärare har haft sin egen charm, olika uppgifter och funktioner som passat ihop till varje enskild elev. Den andra eleven beskrev att den hade haft bra relationer till de flesta lärarna på skolan. Dock upplevde denna elev att den haft en riktigt dålig relation till en av lärarna. Denna elev beskrevs deras relation som kall, bråkig, hårdhänt och att denne lärare fullständigt struntade i denna elev.

*”...dom hade mer så här kompisrelation, alltså vi tjabbade och bråkade men vi satte oss alltid ner och diskuterade, vad jag gjort fel, vad dom gjorde fel och sånt”
(Elin)*

*”...det gick inte en dag utan att man i alla fall blev riktigt glad över någonting”
(Tobias)*

Relation kamrater/resursskolan

Eleverna beskriver att det förekom ständiga bråk i elevgruppen. En elev beskrev att denne tagit på sig en roll som beskyddare för en yngre elev i gruppen mot de elever som fick ”utbrott”. Samtidigt hade samma elev en egen beskyddare som var äldre än denne.

*"...han var typ som min lilla beskyddare, min livvakt den som var elak och så-
den flög han på. Han var ju äldst också så han skyddade ju typ alla som började
bråka." (Elin)*

En annan elev beskrev att även andra elever hjälpte till både i lärosituationen och att få eleven att känna sig hemma på skolan, vilket förvånade eleven. Som sedan beskriver sig själv som:

"...sedan var man ju själv en sån där hjälpare helt plötsligt..." (Tobias)

Kontakten mellan resursskolan och hemmet

Alla eleverna uppfattade att kontakten mellan resursskolan och deras hem varit regelbunden och fungerat bra. Eleverna har också varit positiva till att denna kontakt fanns. De beskriver själva att denna kontakt ibland fungerat som ett komplement till deras egen beskrivning hur en dag eller situation varit. Samtliga elever uppfattade att det var socialpedagogen som ringde hem och berättade både för och nackdelar från vad som hade hänt under dagen.

"-ja idag var det bra han löste fem sidor i matteboken sedan på eftermiddagen blev det lite stökigt och sånt. Det var så att mina föräldrar hade ju alltid, fastän inte jag sa nått, så visste de ändå vad som hände om dagarna. Ja, så kunde jag få hjälp hemifrån med." (Tobias)

"...dom ringde ofta och om det hade hänt något typ om jag hade blivit ledsen, gått hem tidigare eller bara stuckit och så, så ringde dom och pratade med mamma.." (Elin)

Elevernas uppfattning av vad resursskolan betytt för dem

Kunskaper och färdigheter

Två av eleverna i studien beskriver själva att de har fått andra förutsättningar på resursskolan, än de hade när de jämför med sina tidigare skolor. Detta har möjliggjort för dem att söka vidare till gymnasiet och just de program de själva velat komma in på. De berättar själva att det inte hade varit möjligt på hemskolan. Den andra eleven beskriver att denne inte teoretiskt lärt sig så mycket utan

mer har arbetat med sig själv som person. Två av eleverna beskriver att skolan har gett dem större självförtroende och en tro på att det de vill kan de göra.

”De kanske har hjälpt mig att prata med folk, alltså om mina problem och våga stå på mig.” (Elin)

”Dom har gett mig större självförtroende på vad jag kan klara av” (Tobias)

”...hjälpte mig att bitta de ämnena jag var intresserad av...” (Tobias)

När vi har frågat eleverna vad de anser resursskolan ha haft för betydelse för dem. Beskriver de att de gärna hade fortsatt sin gymnasieutbildning så som resursskolan var upplagd. De har upplevt en saknad efter resursskolans pedagogik. De har beskrivit resursskolan så här:

”... att det borde finnas fler sådana här skolor...” (Elin)

”...får man chansen så ta den, har man svårt eller så i skolan så är det väl bara att söka dit...” (Mattias)

Föräldrarnas upplevelseperspektiv av sina barns skolgång på hemskolan

Skolmiljön/hemskolan

Tobias och Elin föräldrar hade uppfattningen att deras barn var mobbade i hemskolan vilket överensstämmer med barnens egna beskrivningar av hemskolan. Tobias förälder berättade att han hade bra närvaro i skolan på grund av tillgången till en assistent. Elin som också beskrevs av föräldern som mobbad, vara osynlig och hade mycket frånvaro från skolan. Mattias förälder upplevde att kompisarna var taskiga mot honom. Hon upplevde att Mattias blev utnyttjad av sina kamrater, till att skapa händelser som skulle förstöra lektionerna. Genom detta beteende blev han utslängd från lektionerna. Två av föräldrarna beskriver att deras barn fått ta på sig skulden för mer än vad de själva ansåg sig vara skuld till.

"...han blev mobbad, man kan säga det var lite mer otur att den klassen för övrigt som han gick i på den tiden var väldigt stökig. Där var en del ledartyper, som hade ledningen" (Tobias, förälder)

"...i den vanliga skolan där var han ju aldrig, han satt utanför, han blev utslängd" (Mattias, förälder)

En av eleverna hade en assistent på grund av sina koncentrationsproblem. Denna elev hade assistenter under låg och mellanstadier perioden. Föräldern beskriver att assistenterna avlöste varandra tätt och att skolan ofta tillsatte någon utbildad ungdom. Eleverna ansåg att de hade valmöjligheter på ett annat sätt än de var vana vid från hemskolan på resursskolan varvade man teoretiska ämnen med praktiska.

"...assistent på assistent. Vad gör man då de tar en ungdom som inte har en susning vad det handlar om, för det är det billigaste alternativet antagligen. En barnvakt i skolan" (Tobias, förälder)

Föräldern ansåg att en assistent som har utbildning var vad man skulle kunna förvänta sig. Situationen beskrevs av föräldern till slut har blivit ohållbar. Mobbingen orsakade vad föräldern minns, att både elev och föräldern fick nog. Förälder återberättar från en dag när eleven kom hem:

"- Jag sätter inte mina fötter där mer, jag orkar inte bar, tvingar du upp mig där ,så slår jag ihjäl NN. Jag vet inte vad jag gör" (Tobias, förälder)

Föräldern tog således kontakt med klassföreståndaren för att berätta:

"- Ja sa till henne att jag slår näven i bordet nu får det vara nog!" (Tobias, förälder)

Genom detta berättar föräldern vidare att klassföreståndaren på stående fot beslutar, att dennes barn får hemundervisning för att undkomma mobbarna.

"Läraren säger att jag kommer hem till er på eftermiddagarna och undervisar honom. Han behöver inte komma hit mer. – Hon visste ju hur himla jobbigt han hade haft." (Tobias, förälder)

Lärosituationerna/hemskolan

En förälder beskriver att dennes barn hade läs och skrivsvårigheter som inte framkommit under tiden på hemskolan. Denna elev hade även bytt skola flera gånger under sin låg och mellanstadieperiod. Föräldern beskrev också att denna elev var lättpåverkad av sina kamrater. Eleven umgicks med kamrater med utländsk härkomst vilket enligt vad föräldern återberättat även skolan ansåg påverkade elevens språkutveckling negativt.

”Då började hon prata ett språk som inte var något språk...-började prata, då du vet, du göra så och jag, ja du vet” (Elins, förälder)

Föräldern till eleven som fick hemundervisning berättar att barnet i fråga hade koncentrationssvårigheter i skolan vilket ledde till att eleven hade egna assistenter fram till årskurs fem. Därefter avslutades dennes utbildning på en resursskola för mellanstadier elever på grund av ovannämnda situation. Samtliga föräldrar hade ingen större kännedom om hur själva lärosituationen i skolan fungerade.

Måluppfyllelse/hemskolan

Eftersom två av eleverna inte hade någon större närvaro i sina hemskolor, berättade föräldrarna att de hade betyg i endast enstaka ämnen. Den tredje eleven hade ju således avslutat sitt mellanstadium på en resursskola. Enligt den förälderns uppfattning var det struligt även på denna skola och att eleven på så sätt inte kunde tillgodogöra sig någon utbildning där. Sammanfattningsvis var det ingen av eleverna i studien som hade uppnått målen för grundskolekompetens.

Relation lärare/hemskolan

En av föräldrarna hade ingen uppfattning om deras barns relation till lärarna. Den andra föräldern beskrev att dennes barn hade dåliga relationer till sina lärare.

”Han förstörde lektionerna, han kom på kant med vissa lärare som inte accepterade honom och kompisarna var lite taskiga mot honom också. Eftersom han

var den som vågade säga vad han tyckte, de gjorde han för dem också men det var alltid han som råkade illa ut.”(Mattias, förälder)

Dessa elever har själva återberättat att de hade en låg närvaro i sina hemskolor, vilket kan förklara att det inte finns någon relation att tala om.

Relation till kamrater/hemskolan

Föräldrarnas uppfattning av sina barns relationer till kamrater framgick också i skolmiljö beskrivningen. Två av eleverna blev mobbade i sina hemskolor. Den tredje eleven upplevdes av föräldern blev utnyttjad av sina kamrater för att störa lektionerna. Sålunda finns det inga positiva relationer att tala om, utan föräldrarna har uppfattat upplevelserna av relationerna till kamraterna som mobbingsituationer/relationer.

En av föräldrarna beskriver att under denna period av hög frånvaro förekom det både fysisk och psykisk mobbing.

Kontakten mellan hemskolan och hemmet

En förälder uppfattar själv att föräldern har haft en god relation till hemskolan. Samma förälder säger även att:

”Det tog ett halvår strax efter jul en bit på andra terminen i sjuan så fick jag reda på att hon knappt var i skolan. Men det visste ju inte jag för hon gick ju hemifrån på morgonen.”(Elins, förälder)

Mattias förälder beskriver att denne var på möten en gång i veckan för att lösa uppstådda problem.

Denna förälders uppfattning var att skolan saknade pengar för att lösa problemet.

Den tredje föräldern uppger att den mesta kontakten fungerade via assistenten. Denna förälder tyckte om läraren och föräldern ansåg gjorde så gott den kunde. Föräldern beskrev att denne inte tyckt sig ha haft en bra kontakt med skolan utan mest uppfattat sig själv som:

”...en gapkärning, de skulle nog helst se att de blev av med en. För man ställde krav och protesterade mot ett och annat.”(Tobias, förälder)

Föräldrarnas uppfattning omkring sina barns skolbyten

Samtliga föräldrar återberättar och minns orsakerna som aktualiserade skolbytena. Bakgrunden från skolmiljön och omständigheterna på hemskolorna är enligt föräldrarnas uppfattning orsakerna till elevernas skolbyte. Vem som förslagit skolbytena skiljer från fall till fall. I samband med Tobias skolbyte var det ett gemensamt beslut i samförstånd från Tobias, föräldrarna och skolan. Angående Mattias skolbyte så var det föräldern och skolan tillsammans som varit de drivande krafterna till Mattias skolbyte. I det tredje fallet var det kuratorn som kallade till ett möte, där föräldern berättar att problemen uppdagades med Elin. Elins mamma fick då veta att mobbingssituationen återigen var aktuell och av den karaktären att situationen var ohållbar. Vid denna tidpunkt var Elin aldrig närvarande vid lektionerna.

Föräldrarnas uppfattningar av barnens upplevelser av bytet

Tobias förälder uppfattar det som att det var oerhört skönt för honom att komma till resursskolan.

”... han sa jag sätter aldrig mina fötter mer i den klassen(hemskolan)- Han har aldrig under alla dessa år som gått inte haft någon kontakt med någon som gick i den klassen. Det är ett nattsvart hål där tror jag.” (Tobias, förälder)

Mattias förälder återberättade att denne hade uppfattningen att han först var emot skolbytet. Vidare berättade föräldern att han ändrade sig och gick med på att börja på resursskolan i alla fall för ett år.

” När han hade gått åttan ville han gå nian med. Nian hade han väl inte behövt gå där men han gjorde det i alla fall.” (Mattias, förälder)

Elins förälder beskrev att denne hade uppfattningen av att resursskolan var till för ”värstingar” efter ett reportage i lokaltidningen. De upplevde och uppfattade att skolan från början var till för ”värstingar” således beskriver föräldern en oro om skolan passade för dotterns behov. Efter att ha börjat på resursskolan beskriver Elins förälder att det varit väldigt positivt för dottern.

”...jättemysigt, hon tyckte om det. Framförallt tycker jag att det var väldigt lärorikt för barnen här. Många barn, de flesta äter ju knappt frukost hemma. Men bara att få

komma hit att sätta sig och äta frukost, här på morgonen tillsammans i samling – bara det menar jag är ju lärorikt.” (Elins, mamma)

Föräldrarnas upplevelseperspektiv av sina barns skolgång på resursskolan

Skolmiljön/resursskolan

Tobias förälder beskriver att han blev gladare till humöret när han hade gått ett tag på skolan. Vidare berättar föräldern att efter en tid kände han att där hörde han hemma och hade landat.

Föräldern upplevde att skolmiljön under Tobias första år var mer turbulent emellan eleverna på skolan.

” För det är ju en sådan skola alla har ju massor med sig i bagaget. De går ju här för att de inte fixar den vanliga skolan oberoende vad de har för problem. Så att inbilla sig att det skulle vara ett litet mystys ställe, gjorde man nog inte.” (Tobias, förälder)

Mattias förälder beskrev resursskolan så här:

” Ja du, en elev som går på den resursskolan kan inte ha det bättre. De är ju privilegierade till att ha en jättebra skolgång. Med både den personalen som var där och skolan.” (Mattias, förälder)

Vidare berättar Mattias förälder att han tyckte jättebra om skolan och hade inget att klaga på.

Elins förälder beskriver också att hon blev mycket gladare efter att hon börjat på resursskolan.

Föräldern beskriver även att närvaron förändrades till det bättre och hon längtade efter lektioner vilket föräldern inte hade upplevt tidigare.

Lärosituation/resursskolan

Samtliga föräldrar berättar att elevernas motivation för lektioner förstärktes på resursskolan. En förälder beskriver möjligheten att kunna sitta enskilt i lugn och ro var en bidragande orsak till att motivationen för skolarbetet höjdes. Samtidigt kunde eleverna få mera stöd och hjälp under lektionerna. En annan förälder beskriver att dennes barn längtade till lektioner och uppfattade att

barnet inte blev trött på samma sätt som tidigare. Detta på grund av att lektionerna varvades av social träning vilket föräldern beskriver så här:

”När de gick och åt på restaurang, bara att få veta hur man beställer till exempel och uppför sig. Det är mycket sånt jag tyckte va bra.” (Elins, förälder)

” De jobbar inte bara med skolämnena att de ska lära sig och få betyg- utan de jobbar mycket mer med den sociala biten. Att de ska klara sig innan, i sociala sammanhang tillsammans med andra människor och det tycker jag att de la mycket jobb på här. Det här att gå ut och göra andra saker äta, åka iväg att de liksom fick lära sig att fixa sådant. Det är också ett steg i utvecklingen som dessa har jobbigare för än andra ungdomar. Som de behöver hjälp med för att klara att umgås helt enkelt.” (Tobias, förälder)

Den tredje föräldern har inte uttalat sig just om lärosituationen utan beskrivet som helhet att barnen varit väl privilegierade på resursskolan.

Måluppfyllelse/resursskolan

Föräldrarnas uppfattning var att deras barn höjt sina betyg och nått kunskapsmålen för att söka vidare till gymnasieskolan. Mattias förälder beskriver det så här:

”- ja du hade han tio poäng när han slutade sjuan hade han 140 poäng när han slutade nian” (Mattias, förälder)

Tobias förälder beskriver det så här:

”Han var godkänd. Det var jättehärligt och för honom själv också det märkte man då när man hade avslutning här i nian. Wow då hade han växt, han hade fixat något som han kanske inte trodde när han började här. Han sökte ju till gymnasiet och kom in”.(Tobias, förälder)

Elin's förälder berättar att de teoretiska ämnena varit kämpiga för Elin men uppfattar att hon till slut fått godkänt i de flesta ämnena, men tror sig minnas att hon inte var godkänd i mattematik..

Relation till lärare/resursskolan

Föräldrarnas uppfattning angående barnens relation till lärarna var allmänt att det var goda relationer dem emellan. Tobias förälder berättar att han hade många goda relationer och han kände sig trygg tillsammans med lärarna. Föräldern berättar vidare att han fick en speciell relation till matteläraren som väckte hans motivation till skolarbetet.

Elin's förälder beskriver dotterns relationer har varit både positiva och negativa. En relation var dålig och påverkade Elin negativt. Föräldern beskriver att det viktiga är att barnen kan få en bra relation till en eller två lärare som de kan gå till när de får det lite jobbigt. Föräldern menar att det inte spelar så stor roll om man inte får en bra relation till alla.

Relation kamrater/resursskolan

Tobias förälder uppfattar kamratrelationerna mellan Tobias och de andra eleverna lite till och från. Vidare berättar föräldern att de kan vara av den orsaken att barnen på skolan är där av olika anledningar. En del barn har starka sociala problem och andra med diagnostiska problem. Detta ansåg föräldern skapade relationsproblem och konflikter barnen emellan. Mattias förälder var av den uppfattningen att han behållit sina barndomskamrater under denna period och inte byggt några nya kamratrelationer. Elin's förälder beskriver att hon inte blev mobbad men inte heller hade skaffat sig några direkta kamrater. Hon beskrev det så här:

"...om man sätter upp alla i en ring så ska de välja då blev hon över, "...på nått visst vis blev hon alltid sist vald."(Elin's, förälder)

Kontakten mellan hemmet och resursskolan

Samtliga föräldrar har känt sig välkomna till skolan när de helst ville och upplevde sig aldrig att de störde. Skolan ringde kontinuerligt för att lyfta fram både vad som varit positivt och negativt i olika händelser eller bara för att hålla kontakten. De beskrev att de aldrig var ovetande om vad som hänt

på skolan. Vilket samtliga har upplevt som positivt för elevernas skolgång. Två av föräldrarna berättade att de ofta besökte skolan bara för att umgås.

”Jag var ofta här och hälsade på när jag hade vägarna förbi. Man kände att man var alltid välkommen, det var inga problem.”(Tobias, förälder)

”Jag var med på lektioner och sånt ibland, men för det mesta, minst en gång i veckan var jag här inne och pratade, bara skit alltså.”(Elins, förälder)

Två av föräldrarna beskriver att de har upplevt en skillnad mellan resursskolans kontakt relation och hemskolans kontakt relation med hemmen. Föräldrarna beskriver det så här:

”Resursskolan kunde ringa och tala om att allt hade varit jättebra. Men när de ringde från den vanliga skolan ringer de bara när det är stora problem.” (Mattias, förälder)

Samtliga föräldrar uppfattar att kontakten med skolan har varit ömsesidig och god dem emellan.

Föräldrarnas uppfattningar av resursskolans betydelse för deras barn

Kunskap och färdigheter

Föräldrarna anser att utan denna skola och dess arbetspedagogik hade inte någon av deras barn haft en möjlighet att kunna söka vidare till gymnasieutbildning. Samtliga föräldrar är överens om att deras barn har uppnått kunskapsmålen samt tillgodogjort sig sociala färdigheter.

Två av föräldrarna anser att barnens självförtroende har förändrats till bättre. Elins förälder beskriver det så här:

”Oerhört stor betydelse mycket, mycket, jag tror inte hon hade vågat börja på gymnasiet om hon inte hade varit här.” (Elins, förälder)

Tobias förälder beskriver att han inte skulle ha fått betyg i sin hemskola men att han har fått det nu och kunnat söka in till gymnasieskolan. Föräldern beskriver också att denne tycker att det skulle behövas fler resursskolor för att kunna ta emot fler elever:

” Då är det bättre att gå på en sådan här skola och veta att vi har problem allihop och att personalen bryr sig om just våra problem. I en vanlig skola blir det en utstötning om man inte är som alla andra.”(Tobias, förälder)

Både Tobias och Mattias förälder beskriver att i dag när killarna går sitt andra respektive tredje år på gymnasiet saknar de resursskolans miljö, småskaligheten samt deras arbetspedagogik. Föräldrarna beskriver att under nuvarande utbildning har bägge killarna fått det tuffare att hänga med i skolarbetet. Tobias har i nuvarande position fått göra en individuell studieplan. Där de teoretiska ämnena har bytts ut mot praktik. Tobias avslutar nuvarande termin med praktik för att sedan gå om sitt andra gymnasieår.

Resursskolans perspektiv av elevernas process från hemskola till resursskola

Ur yrkesverksam socialpedagogs perspektiv

Socialpedagogen Klaras uppfattning om hur processen varit för eleverna från det att de började på resursskolan till de slutade på skolan. Eftersom ingen dokumentation sparas efter det att eleverna slutar och inte heller skall sparas, återberättas processen från vad hon kan minnas.

Skolmiljö

När Tobias började på resursskolan var han yngst bland eleverna. I början blev han ofta utsatt av de andra eleverna och hamnade i konflikter. Vidare berättar Klara att Tobias kunde bli väldigt arg i samband med motgångar. Tobias roll förändrades när det kom in nya elever i gruppen och han inte var yngst längre. Annars upplevdes han vara en kille som hela tiden var kreativ och hade många idéer. Klaras uppfattning var att Tobias kände sig välkommen tills skolan och blev accepterad för den person han var:

”Här kände han sig välkommen, det tror jag han inte upplevde på hemskolan, han frågade aldrig efter den”

"...han hade bra närvaro fick ju rutiner och struktur på sin dag här. Hans relationer till kamrater förbättrades under hans tid här."

Klara berättar att det inte förekom någon kontakt med hemskolan för Tobias del och att han ej heller ville ha någon kontakt.

Klara berättar att när Mattias skulle börja på resursskolan hade fått honom beskrivet som en clown från sin hemskola. När han sedan började hade han inte alls den rollen på resursskolan. Utan Mattias var mer tyst och blyg och inte alls den clown de hade fått beskrivet.

"Han kunde också få komma hit och få en annan roll än han hade där. Han var clownen där i klassen, han kunde inte lämna den. Han kunde komma hit och ta en helt annan roll här från början, han gick aldrig in i den här"

Vidare berättar Klara att det inte förekom någon kontakt mellan hans hemskola och resursskolan. Vid något enstaka tillfälle hörde hemskolan av sig och då gällde det en påstådd konflikt mellan Mattias och en elev från hemskolan.

"Så det var det var inget större engagemang från hemskolan när han gick här"

Klara berättar även att Mattias hade en bra närvaro på resursskolan vilket hon tolkar som att han trivdes. Hon berättar att skolmiljön blev lugnare för honom och att han fick tillfälle att tillhöra en annan grupp.

Klara minns Elin som en färgstark tjej som var väldigt osäker och hade dåligt självförtroende. Elin var en tjej som hade svårt med kompisrelationer och var väldigt bunden till sin mamma. När Elin började på resursskolan hade hon behov av att få hjälp med att se vem hon var, bygga upp sitt självförtroende och få en bild på vem hon själv var. Elin och hennes mamma var bundna till varandra. Eftersom bägge var bundna till varandra behövde de ömsesidigt släppa kontrollen på varandra.

"En mamma som var väldigt engagerad, jätteviktig, klok och det var inte det att hon skulle bort, bara det att hon skulle få vara tvungen att få vara lite tonåring och bitta sig själv, en väldigt osäker tjej"

Klara berättar att även Elin hade en bra närvaro men beskrev också henne så här:

”Men hon ville gärna gå sin egen väg och var så här bestämd och så i sina åsikter om saker och ting. Men kom i konflikter och så på grund av att hon var så bestämd i sina åsikter”

”men både mamman och Elin var såna att man kunde ta det och prata med dem om det, alltså de var ganska raka och man kunde vara rak mot dem också.”

Klara beskriver att det fanns en kontakt mellan hemskolan och Elin. Det var kuratorn på hemskolan som utgjorde den kontakten och hälsade på med jämna mellanrum. Klara minns att Elin varken pratade om den gamla skolan eller ville tillbaka till den.

” ...där kom hon ju bort alltså. Det kunde gå en heldag innan hon blev sedd oavsett om hon var där eller inte.”

Lärosituationen och relation till lärare

Klara berättar att det var mycket som fungerade bra för Tobias på resursskolan. I skolarbetet höjdes motivationen inom de områden som fångade hans intressen. Däremot hade han svårt att följa schemat som var uppgjort och dem ämnen som inte intresserade honom. Det som intresserade Tobias gick han in för väldigt djupt så att det han var mindre intresserad av struntade han i. Klara berättade att de anpassade undervisningen efter Tobias förutsättningar och att han fick stöd att utveckla det som intresserade honom inom ramarna för undervisningen. Uppfattningen enligt Klara var att Tobias kom överens med alla i personalgruppen.

”Här kunde vi ändå styra lite när han hade egna idéer. Om vi kunde styra in det på det vi skulle göra så kunde han ändå utveckla det och få göra det på sitt sätt, till en viss del.”

”Han gick bra ihop med oss alla som jobbade här, han var en glad och trevlig kille”

Klara berättar att Mattias var en kille som hade ett behov av stöd och uppmuntran vid lärosituationerna. Klara upplevde att Mattias var svärmotiverad och inte var glad för skolarbete.

"... det var en kille som behövde mycket stöd, uppmuntran och att man lirkade och drog, alltså motiverade honom, för han var lite så här usch..."

Vidare berättar Klara att Mattias hade en svag kontakt med sin pappa och att skolan kunde hjälpa till att med att förbättra relationen och kontakten dem emellan. Genom att förlägga elevens praktiktid i närheten av pappans boende. För att på så sätt stötta Mattias och skapa en möjlighet för dem att förbättra deras relation.

"Ja han fick en liten kontakt med pappa som inte fanns där, sen om han såg det som viktigt eller inte, men vi kände att det kunde vi hjälpa till med."

Klara beskriver att Elins behov under lärosituationerna bestod av att få knyta an till de kvinnliga förebilderna på skolan. Klara uppfattar att för Elins del var det den sociala funktionen som skolan utgjorde som var den viktigaste funktionen.

"Elin tyckte om när vi hade ute dagar. När vi gick tipspromenader gick hon med oss (personal). Vi var och åkte skidor hon och NN var lite kompisar, det var den sociala som var viktigt här, hon ville vara med i det sociala spelet på något sätt."

Klara berättar att Elin hade behov av att spegla sig i förhållande till den kvinnliga personalen som fanns att tillgå på skolan.

"... hennes bit var nog mycket social liksom att få tillhöra en grupp, att ha en tillhörighet och bli accepterad och få lite spegling av sig själv."

Kontakten mellan resursskolan och hemmet

Klara berättar att kontakten mellan Mattias och Tobias föräldrar varit god och fungerat bra. Kontakten mellan Elins förälder och skolan beskriver Klara som en kontinuerlig kontakt. Klara berättar att hemmet och skolan inte alltid hade samma åsikter och värderingar. Dessa situationer kunde de prata om och reda upp.

Måluppfyllelse och Betydelse

Vad Klara minns är att Tobias uppnådde målen för godkänt i kärnämnen. Eftersom han kom på ett nationellt program, ett program han ville gå på och går på idag. Tobias är en kille som emellanåt brukar komma in och hälsa på i skolan. Vidare berättar Klara att Tobias idag har upplevt sig sakna vissa ämnen han inte har läst på resursskolan. Men som han gjorde på sitt vis och inte ansåg var viktiga eller intressanta.

"Han var en kille som körde sitt race"

Klara berättar att även Mattias var behörig till gymnasiet och kom in på det programmet han sökte. Där han idag går sitt sista år. Klara sammanfattar att Mattias närvaro varit bra vilket skolan tolkar att han har trivts på skolan och att han:

"...fick en chans att visa något annat än vad som blev på hemskolan."

Klara har svårt att komma ihåg Elins betyg, men kom ihåg att Elin kom i på den gymnasieskola hon sökte.

Klaras sammanfattning av eleverna

Klara berättar på resursskolan påbörjar man ett socialt arbete som man inte hinner bygga färdigt för eleverna. Eleverna befinner sig i tonåren och det händer mycket i deras liv:

"De börjar få lite grunder man sår lite frö, de får lite positiva relationer, positiva upplevelser som de får med sig. Ja som de kan bygga vidare på sedan i livet."

På skolan har de hunnit en bit av sin resa till vuxenvärlden. Klara berättar också:

"Sen är det säkert så att elever som har gått här känner en sorg någonstans att de inte har kunnat gå kvar på sin hemskola det finns säkert där som en sorg, det tror jag. Men de kan ändå se att det blir bra här, att det var bra liksom."

Klarar berättade att när eleverna avslutar sin utbildning så syns det inte på betygen att eleven har gått på en resursskola. Vilket kan vara av stor betydelse för eleven anser Klara:

” I framtiden när man söker jobb när man blir äldre och skickar med grundskolebetygen. Jag menar ungdomar kan hamna hur snett som helst och ha en jättesvacka i tonåren. De strular och det ska de inte behöva lida för när de kanske blir fyrtio och söker ett jobb. Då har bitarna ramlat på plats, då ska de inte synas på betyget att de har gått på en resursskola. Det ska inte vara till last för dem att de hade det jobbigt då att de behövde lite andra resurser just då.”

Vidare berättar Klara att tanken är att eleverna tillhör sin hemskola även om de går på resursskolan. Elevernas undervisning är bara lagd på en annan plats under andra former för att eleverna har behövt det just den perioden i sitt liv. Således är det resursskolan som sätter betygen eftersom det är de som har sett att eleven uppnått målen.

Klara berättar att eleverna har bra närvaro och att inte några elever från resursskolan är frånvarande från skolan mer än vad som anses normalt. Detta tolkar Klara och övrig personal att eleverna trivs bra på skolan. Klara berättar också att även om miljön kan vara turbulent på resursskolan så:

”Sen kan man alltid tänka det turbulenta, men det var också turbulent på hemskolan där var det kanske turbulent i många fler relationer.”

Diskussion och analys av resultat

Hemskola

I resultatet framkommer att samtliga elever inte har trivts i hemskolan och att skolmiljön har varit stökig. De inte heller har kunnat tillgodogöra sig undervisningen. Eleverna har upplevt att ingen har brytt sig om dem. Det framkom i resultatet att den som brydde sig om Mattias var hans mentor. Samt att denna mentor var en bekant till hans mamma. Vilket vi kopplar samman med betydelsen av en god relation för att någon ska vilja engagera sig. De har även berättat att när de har fått uppmärksamhet har den varit av negativ karaktär och de har känt sig orättvist behandlade. Ingen av eleverna har haft goda relationer till lärarna på hemskolan, och två av eleverna har upplevt sig varit mobbade av skolkamrater. Föräldrarna förstärker den bild av skolan eleverna återger. Föräldrarna har även upplevt att eleverna inte har fått den hjälp i skolan som de har varit i behov av.

Med elevernas berättelse i bakgrunden för det våra tankar till vad som står skrivet i Lpo 94. Skolans verksamhet skall visa omsorg för den enskildes välbefinnande, utveckling och egenart. Den beskrivning av hemskolan som eleverna och föräldrarna har återgivit oss visar att skolan inte alltid kan se till den enskilde individen. Hanteringen av situationerna vid hemskolorna anser vi inte ligger i linje med skollag och läroplan. Då skollagen vilar på demokratiska värderingar som skall främja aktning för varje människas egenvärde. Vi har som åsikt att skolan har ansvar för alla elevers välbefinnande inte bara de elever som håller sig inom ramen, utan hänsyn måste uppfångas till varje enskild individs specifika behov. Mattias mamma beskrev att han blev utkastad från lektionerna vilket resulterade i att han skolkade. Elin var enligt Klara osynlig i skolan även detta resulterade i skolk. Under lärosituationerna har eleverna upplevt lektionerna stökiga, bråkiga och stressande. Detta anser vi är en miljöfaktor som framkallar förklarliga situationer där det låser sig för eleven. Skolan som ansvarig borde här ta sitt ansvar och tillsammans med elev och hemmet komma fram till en lösning, som uttalat alla parter är delaktiga i och införstådda med. Vidare anser vi att denna lösning måste bygga på en ömsesidig grund och förståelse för alla människors lika värde.

Det framkom i resultatet att ingen av eleverna i studien uppnådde målen för grundskolekompetens i hemskolan. Det borde vara en indikator på att något i elevens miljö inte fungerar tillfredställande. Här tycker vi att det är viktigt att upptäcka den problematiken tidigt för att förhindra en negativ

utveckling. Denna utveckling kan bidra till utanförskap både i det sociala sammanhanget och i lärosituationerna. Vi menar att en elev som inte får sina behov tillgodosedda kan tappa motivationen för sitt lärande. Därmed faller också andra viktiga faktorer undan, såsom självkänsla att inte duga eller kunna, självförtroende och förmågan att finna sina egna resurser i livet. Den negativa utvecklingen som vi anser kan generera i ett utanförskap kopplar vi samman med Antonovskys(2003) teori KASAM. Med detta vill vi påtala betydelsen av att tillhöra ett socialt sammanhang, att känna en tillhörighet, gemenskap, främjar en god hälsa och utveckling. På så vis kan eleverna även finna egna resurser vad de kan vara bra på. Det våra elever i studien har upplevt på hemskolan kopplar vi samman med vad Gunnarsson (1995) anser vara goda förutsättningarna för att skapa ett utvecklande lärande för eleverna. Dessa förutsättningar är beroende på skolans förmåga att skapa en miljö där eleverna upplever att lärare och elever respekterar varandra, samt att eleverna upplever meningsfullhet och framtidstro. Eleverna i denna studie har inte upplevt de förutsättningar som Gunnarsson (1995) anser är viktiga för elevernas lärande. Vi kopplar även elevernas hemskolesituationer till vad Sandén (2000) framhåller vikten av att eleverna behöver känna trygghet i sin skolmiljö för att få lust att lära. En trygghet som också uttalas i läroplanen. Att inte bli sedda, bekräftade och förstådda anser vi kan vara starten till en negativ spiral för eleverna.

När vi analyserar resultatet har vi sett att eleverna haft olika roller vid olika tidpunkter i sina återberättade processer. I hemskolorna kan vi se att eleverna har haft olika roller vid olika situationer vilket vi kopplar samman med vad Nilsson (1996) refererar till om Goffmans rollteorier. Klara återberättade att Mattias varit clown på sin hemskola och tagit en helt annan roll när han började på resursskolan. Mattias upplevde sig orättvist behandlad på hemskolan och att han svartmålades, även när det inte var han som var skuld till uppkomna problem/konflikter. Det var även så för Tobias att han upplevde att han fick skulden för saker och ting när han inte alls var inblandad i olika incidenter. Detta tolkar vi som att killarna ibland hade roller av att vara syndabockar. Roller som i sig själva utgör en funktion i sitt sammanhang. Någon annan person slipper rollen, och balans eller gruppssämja uppstår mellan andra klasskamrater. Medvetet eller omedvetet i de olika skolsituationerna anser vi att eleverna finner sig i eller tar eleverna på sig olika roller för att bli sedda och bekräftade. Vilket vi kopplar samman med Moxnes (2002) rollteori. Vidare anser vi att detta kan leda till att eleverna omedvetet hamnar i ett utanförskap i skolsituationerna.

Sammanfattningsvis tycker vi att eleverna i studien har befunnit sig i en negativ spiral på hemskolorna. Vidare anser vi att hemskolorna inte kunnat bemöta dessa elever tillfredställande och inte heller kunnat ta vara på deras egna resurser. De har således inte lyckats ta tillvara på elevernas

egenart. Samarbetet mellan skola hem och elever anser vi hade kunnat förändra dessa elevers förutsättningar och stävjat en negativ spiral.

Bytet av skola

Samtliga elever hade inte någon klar bild över situationen när det blev aktuellt med ett skolbyte. Föräldrarna berättade att elevernas byten blev aktuella på grund av ohållbara situationer för eleverna. I två av fallen var föräldrarna de drivande krafterna bakom sina barns skolbyten. En förändring genom att byta skola vet vi kan stoppa en negativ utveckling för eleverna och värna om deras hälsa. Samtidigt framkom det att kan finnas en sorg över att bytet har behövt komma till stånd och att man inte kunnat lösa problemen inom den skolan eleverna gick. Av eleverna framkom det att inte någon kunde minnas vem som kommit med förslaget till skolbytet. Då skolan är den som bestämmer och beslutar, ett maktförhållande där man som enskild person kan känna sig liten. Detta kan vara en förklaring till att eleverna inte mindes sina skolbyten, då de upplevde att de inte hade varit delaktiga i beslutet.

Resursskolan

Det som vi trodde var en sista utväg ur en negativ spiral visade sig vara en god möjlighet som en förälder uttalade ett "privilegium" för eleverna. Eleverna i studien har förvisso även beskrivit en turbulent miljö men dock varit väl överens om att resursskolan har gett dem en ny chans att visa vad de kan. Samtliga elever har hittat något intresse, en egen nisch att bygga vidare på. Resursskolan har haft möjlighet att kunna bemöta dessa elevers olika individuella behov och kunnat fokusera på eleverna. En möjlighet som eventuellt inte fanns på hemskolan. Genom till exempel flexibla lärosituationer som gett möjlighet till ett individuellt lärande har skolan kunnat arbeta med social träning. Vi kopplar även detta till Lpo 94 som säger att skolan ska hjälpa eleverna att utveckla sin egenart och olikhet. Detta sammanför vi med Antonovskys teori KASAM. Vi menar att personalen inom resursskolan och eleverna tillsammans har lyckats relatera till varandra och skapat goda relationer. Dessa lyckade relationer har resulterat i att eleverna har upplevt en tillhörighet. När skolpersonalen i deras närhet har visat sig vara engagerade och brytt sig om eleverna har de funnit motivation. Som i sin tur har hjälpt dem att finna sina egna resurser både vad de är bra på och vad de kan utveckla. De har varit mottagliga för den hjälp de har funnit lusten att lära. Detta har gett dem meningsfullhet i tillvaron. Detta överensstämmer både med Lpo 94 samt med Gunnarssons (1995) förutsättningar för att skapa en rättvis skola för alla. Det har framkommit i resultatet att de

relationer de tidigare har haft med hemskolan inte varit bra. Skolorna hanterar barn som upplevs problematiska genom att placera dem på en resursskola. Förutsättningarna har för eleverna varit helt skilda på resursskolan än på hemskolan. Resursskolan har gått in med en vilja av att ha ett starkt samarbete med både eleven och hemmet. Genom elevernas berättelser har vi förstått att lärarna har haft en genuin vilja och förmåga att bemöta och fungera socialt med eleverna och deras föräldrar. Vi tycker detta har varit en god plattform och en förutsättning för ett bra resultat. Vi upplever att hemskolorna har svårt att följa läroplanen och dess intentioner som är deras styrdokument. Vi menar att hemskolorna verkar fokusera på de teoretiska kunskapsmålen och att värdegrunden i Lpo 94 kommer i skymundan. Detta kan bero på att hemskolorna har en möjlighet att ansöka till resursskolan för elever som de anser sig inte klara av att hantera i en ordinarie skolmiljö. Resursskolan har inte den möjligheten de är medvetna om att de måste lösa uppkomna situationer. Detta är en bedömning vi gör på de återberättade versionerna eleverna i studien givit oss.

I lärosituationerna berättar eleverna på resursskolan att de har haft eget inflytande och från hemskolorna har det varit lärarens upplägg som varit gällande. På resursskolan har vi förstått att eleverna i den turbulenta miljön även fått positiva upplevelser. Det vill säga de har varit med om situationer, händelser som stärkt deras självförtroende och fått dem att känna sig trygga. Som Tobias uttryckte *"att det gick inte en dag utan att man i alla fall blev riktigt glad över någonting"*. Vilket har givit goda ringar på vattnet. De har kunnat byta negativa roller som de tidigare varit bärare av. Detta kopplar vi samman med socialpedagogen Klara som berättade att Mattias tog en helt annan roll på resursskolan. Mattias berättade att han inte återvände till hemskolan på grund av att hans mamma inte ville det. Detta kopplar vi samman med att mamman inte ville att hennes son skulle falla tillbaka till den gamla rollen som bråkstake och den roll Klara beskrev som clown. Eleverna själva beskrev sig själva i olika roller så som hjälpare och beskyddare. Vilket vi kopplar samman med Moxnes (2002) att vi har olika roller i olika sammanhang. När man byter grupp tillhörighet kan individen välja att ta en helt annan roll. Vidare är det skolans uppgift att förbereda eleverna så att de kan fungera i samhället och känna en tillhörighet med den samma. Då anser vi att hänsyn måste tas till våra olikheter, att förbereda eleverna inför livet innebär för oss att plocka fram att alla är bra på något. Skolan ska hjälpa eleverna att lära och växa som individer (Lpo 94). Förutsättningarna som Gunnarsson (1995) talar om anser vi är goda och vi anser att dessa förutsättningar bör vara grunden på alla skolor, då behöver det inte gå så långt att eleverna flyttas från sin ordinarie miljö. Klara berättade att eleverna har haft bra närvaro vilket hon tolkar som att eleverna har trivts på skolan. Vidare berättar Klara att hon upplevt att både föräldrar och elever känt sig välkomna till skolan.

Samt berättade hon även om miljön upplevdes turbulent på resursskolan så kunde det ha varit turbulentare på fler vis i hemskolan. Vi ser ett samband att tillhöra/känna tillhörighet i ett sammanhang som är exkluderande i våra ögon. De har fått en socialtillhörighet och fått känna en gemenskap. När de har fått uppleva detta har de kunnat plocka fram egna resurser de inte har själva trott sig besitta tidigare. Detta sammanhang vill vi koppla till KASAM Antonovsky (2003) Mattias hade med ett annat bemötande i sin skolmiljö kanske kunnat vara kvar i hemskolan. Elin har trivts och arbetat med den sociala biten på resursskolan, men hon har saknat möjligheten av ett större kontaktnät än vad den småskaliga resursskolan har kunnat erbjuda. Vi ser ett helt annat behov för Tobias han var en kille som behövde en mindre grupp och skola för att kunna fungera och må bra. Samtliga elever har blivit accepterade och byggt goda relationer på resursskolan.

Sammanfattning av analys/resultat

Förhållandena inom hemskolan är en miljösituation vi anser måste och bör åligga vuxna verksamma i skolan och inte ställas mot barnens förmåga att förändra sin situation. Vi menar vidare att vuxna bär ansvaret för att skapa de förutsättningar som krävs för att få ett fungerande samspel och goda relationer mellan lärare och elever. Ett sätt vilket författarna som J. Brodin, P. Lindstrand(2004) har uppmärksammat vara förekommande när skolorna har resursbrist. Det vill säga att skolan segregerar elever som är i behov av särskilt stöd, och att skolan gör sig ansvarsfri genom att inte titta på sin egen del i situationen (Andresen, 2002). På så vis tillskrivs eleven egenskapen som problem bärare och inte systemet. Vilket vi anser är fel, barn skall inte ställas mot vuxna. Vuxna bär ansvaret för barns väl och skall hjälpa dem. Vidare kopplar vi i stället samman detta förhållande till Goffmans rollteori (Nilsson, 1996) med att det är situationerna som ger individerna rollerna. Då anser vi att skolan behöver se problemen som finns i ett större sammanhang. Vi menar att skolans ansvariga behöver förstå omgivningens betydelse för elevernas beteende. Omgivningens betydelse när elever befinner sig i någon problemsituation som eleverna i vår studie gjort vill vi koppla samman med Persson (2005).

Bemötandets betydelse är en förutsättning som Persson belyser för att skapa goda relationer i skolan. Han menar att om skolan är förberedd och medveten om sin roll och sitt bemötande gentemot eleven kan skolan hjälpa eleven att komma till rätta med problemen. Vi anser att denna medvetenhet om betydelsen av bemötandet kan i flera fall vara en mycket viktig faktor för hur problemsituationer utvecklas eller inte utvecklas. Problemsituationer förekommer alltid och kan ge goda erfarenheter att lära av, men de behöver inte blir långvariga, allvarliga eller gå så långt som till

skolbyte. Vi vill i framtiden ha en rättvis skola för alla. Denna skola behöver inte vara en alternativ skola som Gunnarsson (1995) beskrivit. En skola för alla kan vara Gunnarssons (1995) förutsättningar tillsammans med Perssons (2005) annorlunda pedagogik vid bemötanden. Vi tycker att den traditionella skolan kan hantera problemen annorlunda via dessa förutsättningar samt vid behov mindre elevgrupper. Vikten av samarbete mellan elevernas hem och skola anser vi har en stor betydelse för elevernas framgång i skolarbetet. Alla parter behöver vara införstådda och strävar mot samma mål.

Slutord

Resultatet från elevernas upplevelser av resursskolan har förändrat vår inställning till skolan. Vi har upptäckt och lärt oss att det som för oss verkade vara en turbulent miljö ändå möjlig för inläring det har förändrat vår bild av resursskolan. Eleverna har kunnat tillgodogöra sig utbildningen och de har mått bra. Våra föreställningar och naiva teorier om elevernas inlärnings möjligheter på en resursskola förändrades till det positiva efter att vi tagit del av elevernas upplevelser. Vi har haft föreställningar om resursskolan och hur eleverna har kunnat tillgodogöra sig någon utbildning i vad vi beskrev som en turbulent miljö. Detta och våra egna erfarenheter kopplar vi samman med Olssons (1998) naiva teorier. Människor är inte så som de till synes vara, och fungerar inte alltid som så som man känner sig själv. Utan vi har även upptäckt vikten av samarbete och förståelse för att vi är olika och fungerar olika som enskilda individer. Denna tankebanan är lättare att tänka än att överföra i praktiken. Resursskolan har gjort gott för eleverna i studien. Kan det vara så här för eleverna i denna studie kan det säkert vara liknande för andra elever i liknande situationer. Vi skulle gärna se inför framtiden att någon gör en studie över en längre tid över området. Det är sällan de berörda parternas röst blir hörda. Oftast är det de professionellas röster som förs fram. Vi vill även påvisa att i vår kommande yrkesroll kan vilken skola som helst bli vår nya arena. Vi vill vara balansverktyget mellan skola, hem och elever för att verka för det goda samarbetet och bemötandets betydelse för att skapa goda relationer.

”Vi menar att vi måste försöka acceptera varandras olikheter och leva efter hur vi lär.

”Vi möter sällan någon som vi inte har något att lära av ” (författarna).

Referens

- Andresen, R. (2002) *Sociala nätverk, grupper och organisationer*. Stockholm: Natur och kultur
- Antonovsky, A.. (1991/2003) *Hälsans mysterium*. Finland: WS Bookwell
- Brodin, J. Lindstrand, P. (2004) *Perspektiv på en skola för alla*. Lund: Studentlitteratur
- Döös, M. Wilhelmsson, L. (2002) *Dialogkompetens för utveckling i arbetslivet*. Västervik: AB CO Ekblad& Co
- Eriksson, B. Karlsson, P-Å. (2003) *Utvärdera Bättre*. Växjö: Grafiska Punkten
- Elowson, F. (1995) *Specialundervisning under fyra decennier*. Stockholm: HLS Förlag
- Gunnarsson, B. (1999) *Lärandets ekologi*. Lund: Student litteratur
- Gunnarsson, B. (1995) *En annorlunda skolverklighet. Elevers upplevelser av alternativ och traditionell skolmiljö*. Malmö: Graphic Systems
- Karlsson, O. (2001) *Critical Dialogue: Its Value and Meaning*. London: SAGE Publications
- Kellog,W.K (2001) *Using Logic Models to bring together. Planning, evaluation, & action. Logic Model Development Guide*.Battle Creek: Michigan.
- Kvale, S. (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Läraryrket (2004) *Lärarens handbok*. Solna.Tryckindustri och information
- Merriam, S .B. (1994) *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur
- Moxnes, P.(2002) *Hjältar Häxor Horor och andra djuproller I mänskliga samspel*. Falun: Scand Book AB
- Nilsson, B. (1996) *Socialpsykologi*. Lund: Studentlitteratur
- Olsson; E. (1998) *Forskningsprocessen Anvisningar för socialpsykologisk forskning*. Lund: Socialhögskolan
- Patton, M,Q. (1990) *Qualitative Evalutation And Research Methods*. (2:a rev.uppl.). USA: Sage publikation
- Robson,, C. (2000) *Small- Scale evaluation*. London: Sage publications
- Ryen, A.. (2002) *Det kvalitativa Intervjuet*. Larvik: Tekstflyt AS

Sandén, I.(2000) *Skoldaghem Ett alternativ för elever i behov av särskilt stöd*. Institutionen för pedagogik lärarhögskolan Malmö)

Rapporter

Persson, B. (2005) *Elever som behöver stöd men får för lite*. Stockholm: Liber distribution

Skolverket (2005) *Skollagen*. <http://rixlex.riksdagen.se>. Tillgängligt (050405 kl. 11.20)

Skolverket *Elev i behov av särskilt stöd*. Stockholm: Liber Publikationstjänst www.skolverket.se
.Tillgängligt (050522 kl 13.40)

Svedin, C.G. (1984) *Skoldaghemmen i Sverige, Historik, Organisation och verksamhet*. Lindköpings universitet

Samtycke och information till deltagare i studien

Vi är två studenter som går på Högskolan Kristianstad inom sociala omsorgsprogrammet med inriktning socialpedagogik. Vi heter Margareta och Christina vi har valt att som examensarbete göra en studie som handlar om elever som tidigare gått i resursskola, och undersöka vilka erfarenheter de har. Vårt syfte är att undersöka hur det har varit för eleven att byta skola och att utbildas inom resursskolan. Vi även valt att inrikta oss på elevernas föräldrar och en yrkesverksam person på resursskolan för att komplettera ur deras perspektiv. Studien kan hjälpa andra elever som kan komma att bli aktuella för en placering på resursskolan. Vi vill få en kunskap om hur det har varit innan eleven kom till resursskolan och hur det varit under tiden i skolan och vad som hänt efter resursskolan.

Eftersom ni har haft kontakt med en resursskola vill vi gärna träffa er så att vi kan få ta del av er kunskap, erfarenhet och tankar runt resursskolan.

Vi önskar på så sätt att få genomföra en intervju med er där ni kommer att få berätta om era tankar om vistelsen på resursskolan tiden före och hur ni har upplevt det.

Intervjun kommer att ta ca. en timme att genomföra. Ni kommer att själva få välja plats där ni vill att intervjun ska äga rum.

Om ni väljer att delta ska ni veta att:

- Att ni deltar frivilligt och att när ni vill kan avbryta er medverkan.
- Intervjumaterialet kommer att förvaras inlåst så att ingen obehörig får tillgång till det.
- Efter vårt examens arbete är slutfört kommer vi att förstöra intervjumaterialet.
- Om ni önskar kommer ni att få granska materialet från er intervju innan vi fortsätter att bearbeta materialet.
- Vi kommer inte att använda era namn i vårt arbete utan ni kommer att vara anonyma.
- Även skola och kommun i undersökningen kommer att oidentifieras.
- Vi kommer att tillfråga eleverna om deras tillstånd för medverkan av föräldrar och skolpersonal att tala om eleven.

Har ni frågor går det bra att ringa.

Christina tfn 070 598 67 88

Margaretha tfn 0708 23 55 44

Det går även bra att kontakta vår handledare på Kristianstad Högskola:

Ingela Olsson adjunkt Socialt arbete tfn 044-204003

Jag har muntligen informerats om studien och har tagit del av ovanstående skriftliga information. Jag är medveten om att mitt deltagande i studien är frivilligt och att jag när som helst och utan närmare förklaring kan avbryta mitt deltagande.

Ort .....

.....

Deltagare

.....

Intervjuare

Frågeguide för återgivning av processen från elever, samt föräldrar.

Under frågor:

1. Upplevelse/uppfattningar från hemskolan av:

- beskriv/berätta?(öppet, ger svar på skolmiljön)
- lärandesituationer
- måluppfyllelse/betyg
- relation till lärare
- relation till kamrater(samhörighet)
- samspelet/kontakten mellan skolan och hemmet

2. Upplevelse/uppfattningar i övergångsprocessen av skolbytet:

- hur upplevde du bytet av skola
- vem kom med förslaget om skolbyte
- varför (frivilligt, eget förslag, läraren etc. och upplevelsen angående detta)

3. Upplevelse/uppfattningar av resursskolan:

- beskriv/berätta? Kan du berätta/beskriva hur det var att gå i resursskolan (Öppen fråga ger svar på skolmiljön som helhet)
- lärandesituationer
- relation till lärare
- relation till kamrater
- samspelet/kontakten hem och skola
- måluppfyllelse/betyg

Uppnådde du målen för godkänt i Svenska, engelska, matematik och samhällskunskap?
Hade du slutbetyg när du slutade resursskolan så att du kunde söka vidare till gymnasiet?

4. Hur bedömer du det du har lärt dig: kunskaper, färdigheter i resursskolan?

5. Vad tycker du att resursskolan har betytt för dig?

Frågeguide till föräldrar/vårdnadshavare

1. Kan du berätta/beskriva hur det var för ert barn att byta från den traditionella skolan till resursskolan.

Vad det gäller

- skolmiljön
- lärandesituationen
- måluppfyllelse/betyg
- relation till lärare
- kamrater
- samspelet/kontakten mellan skolan och hemmet

2. Hur upplevde ni att det var för ert barn att byta skola?

- vem kom med förslaget om skolbyte
- varför (frivilligt, eget förslag, läraren etc. och upplevelsen angående detta).

3. Hur upplevde ni situationen/förhållandet för ert barn när det gick på resursskolan?

Beskriv/ berätta om:

- skolmiljön
- lärandesituationen
- betyg
- relation lärare
- relation kamrater
- samspelet/kontakten hem och skola

4. Vad tycker ni att resursskolan har lett till för ert barn idag?

Frågeguide till yrkesverksam person på resursskolan

1. Kan du berätta/beskriva hur processen var när eleven började på resursskolan till den slutade på skolan?
2. Vilken betydelse tror du att skolan har haft för eleven?
3. Anser du att eleven uppnådde kraven för grundskolekompetens under tiden eleven gick på resursskolan?

Logisk utvärderingsmodell

Resursskolan

Situation	<ul style="list-style-type: none"> • Elever som har avslutat sin högstadier utbildning på en resursskola.
Kontext	<ul style="list-style-type: none"> • Elever som har behövt plats på en resursskola beroende på elevens livssituation. • Elever som har behövt stöd rent psykosocialt. • Elever som har bedömts ha haft särskilda behov.
Resurser	<ul style="list-style-type: none"> • Resursskola, tät personalgrupp bestående av fler lärare, socialpedagog, fritidspedagog, kurator, psykolog. • Mindre elevgrupper. • Anpassad individuell studieplan/strukturerad skolgång.
Aktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> • Gemensam frukost. • Morgonstund samtal om aktuella inslag ur dagstidningar. Aktuella TV nyheter/samtal om verklighetsuppfattning. • Förmiddagar teoretiska lektioner, eftermiddagar praktiska och estetiska ämnen. • Omsätta värdegrunden från Lpo 94 i praktiken
Kortsiktiga mål	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven ska känna sig trygg. • Eleven ska kunna tillgodogöra sig utbildning utefter Lpo 94 • Täta kontakter samverkan med hem och elevens hemskola.
Långsiktiga mål	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven ska kunna uppnå grundskolekompetens Lpo 94. • Förberedas till frivilligskolgång/gymnasieskola. • Eleven ska förberedas för ett liv efter skolan, för att bli fungerande samhällsmedborgare.

Författarnas arbetsfördelning

En kort redovisning hur vi har fördelat arbetet.

Inledning och problemområden har vi gemensamt ansvarat för. Syfte och frågeställning har vi också ansvarat gemensamt för. Vi har sökt litteratur gemensamt och var och en för sig. Därefter har vi strålat samman och valt ut litteratur vi anser ha varit av intresse för studien. Vidare ledde detta oss till att vi tog t ansvar för olika avhandlingar att fördjupa oss i. Dessa hade olika inriktningar och Christina har studerat Gunnarsson (1995) samt Gunnarsson (1999). Margareta har studerat Sandén (2000) samt Persson (2005). Därefter har vi utbytt kunskaperna med varandra.

Vidare har vi tagit ansvar för varsin teoretisk utgångspunkt. Där Christina har inriktat sig på Antonovsky och Margareta har riktat sig på Goffmans rollteori. I det praktiska förfarandet av intervjuerna har Christina genomfört elevintervjuerna och Margareta föräldrar intervjuerna. När det gäller skolperspektivet intervjuade Christina skolpersonalen och Margareta skrev ut intervjun detta för att båda två skulle vara på samma nivå i skeendet. Metod, genomförande och analys har vi gemensamt arbetat med.

Vi har arbetat på så vis att vi har använt oss av dialogiska samtal för att kunna nå fram till breddare kunskap och nyttja varandras erfarenheter (Wilhelmson, Döös, 2002). Hela arbetet anser vi vara ett gemensamt projekt vilket inte skulle nå samma resultat om vi arbetat var och en för sig.

Christina och Margareta